

Lakivaliokunnan mietintö N:o 2 hallituksen esityksen johdosta uudeksi aviokaareksi.

Eduskunta on vuoden 1927 valtiopäivillä lakivaliokunnan valmisteltavaksi lähettänyt hallituksen edellämainitun esityksen N:o 40. Käsiteltyään asian valiokunta on esityksessä lausutuilla perusteilla pääkohdissaan hyväksynyt siihen sisältyvät lakiehdotukset. Asiallisten sekä tärkeempien muodollistenkin muutosten perusteluiksi valiokunta saa lausua seuraavaa:

Avioliittolaki (aviokaari).

Esityksessä on ehdotus aviokaareksi jaettu viiteen osaan ja pykälien merkitseminen järjestetty niin, että uudet pykälät alkavat kunkin osan alusta. Tällaista lainkohtien merkitsemistapaa ei meillä ole ennen noudatettu, ja onkin se jo lakiehdotusta valiokunnassa käsiteltäessä havaittu hankalaksi. Senvuoksi ja koska tällainen merkitsemistapa ei millään tavoin ole välttämätöntä, vaikka lakiehdotuksen säännökset ryhmitelläänkin osiin, valiokunta on muuttanut lakiehdotuksen pykälöimisen niin, että pykäläin numerot jatkuvat yhtäjaksoisesti lakiehdotuksen alusta loppuun.

Esityksen I osan 6 ja 7 §.

Nämä pykälät, joissa puhutaan avioliittoon kuuluttamisesta ja vihkimisestä, on katsottu kuuluviksi I osan 4 ja 5 lukuun, jonne ne sentähden on siirretty (valiokunnan ehdotuksen 13 ja 21 §).

10 § (I osan 12 §).

Koska ottolapsista kesäkuun 5 päivänä 1925 annetun lain 6 §:n mukaan ottovanhempi ja ottolapsi eivät saa mennä keskenään avioliittoon niin kauan kuin ottolapsisuhde on olemassa, ja koskei avioliitto lapsesiottajan ja ottolapsen kesken siis ole ehdottomasti kielletty, on pykälän 3 momenttia muutettu niin, ettei siitä voi saada päinvastaista käsitystä.

16 § (I osan 17 §).

Samalla kuin pykälän 2 momenttia on muodollisesti muutettu, on siitä tarpeettomana jätetty pois vaatimus, että kirjallinen vakuutus on annettava „kunnian ja oman tunnon kautta”.

33 § (II osan 4 §).

Tämän pykälän 1 momentin säännöksellä tarkoitetaan tosin ensi sijassa lausua, että miehen edusmiehyys on poistettu, mikäli se voimassaolevan oikeuden mukaan oikeuttaa miehen edustamaan vaimoaan sopimuksia tehtäessä kolmannen henkilön kanssa sekä käyttämään hänen puolestaan puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa virastoissa. Mutta koska miehen edusmiehyys tässäkin suhteessa nykyisin perustuu nimenomaiseen lainsäännökseen, niin on selvää, että jos uudessa laissa, joka kumoo nykyisen lain, ei ole vastaavaa säännöstä, ei miehellä myöskään ole mainitunlaista edusmiehyttä. Niinkuin II osan 2 luvun säännökset osoitta-

vat, rajoittaa avioliitto sitävastoin säännönmukaisesti molempien puolisoitten oikeutta tehdä sopimuksia kolmannen henkilön kanssa. Kun senvuoksi voi olla paikallaan, että tämän osan yleisissä säännöksissä — samoin kuin esilläolevan pykälän 2 momenttissakin on vastaavanlaisessa tapauksessa tehty — lausutaan julki periaate, että nämä rajoitukset ovat poikkeuksia ja että niitä koskevat säännökset ovat senmukaisesti tulkittavat, niin valiokunta on säilyttänyt puheenaolevan säännöksen, mutta muuttanut sitä niin, että siinä lausutaan mainittu periaate samalla kuin siinä, puolisoitten yhdenvertaisuutta korostaen, tulee ilmaistuksi myöskin, ettei edusmiehyttä nyt puheena olevassakaan suhteessa ole lakiehdotuksen mukaan olemassa.

35 § (II osan 6 §).

Lakiehdotuksen 41 §:n (II osan 12 §:n) mukaan voivat puoliset avioliiton aikana tekemässään avioehtosopimuksessa määrätä m. m., että avio-oikeutta ei ole sellaiseen omaisuuteen, joka jommallakummalla heistä *silloin on* tai jonka hän myöhemmin saa. Esilläolevan pykälän 4 momentin mukaan voi taas puoliso yksipuolisellakin toimenpiteellään, toisen puolison suostumuksesta, saada avio-oikeuden poistetuksi siinä tapauksessa, että toinen puoliso on joutunut konkurssiin. Tähän hänellä on ehdoton oikeus, jos hän vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta tekee siitä vaatimuksen asianomaisessa oikeudessa. Tämän, tavallaan nykyisen oikeutemme pesäeroa vastaavan, säännösten merkitys on kuitenkin lakiehdotuksessa sillä tavoin rajoitettu, että avio-oikeuden poistaminen voi kohdistua ainoastaan siihen omaisuuteen, jonka puoliset *saavat sen jälkeen* kuin mainittu vaatimus tehtiin. Kun lakiehdotus on sillä kannalla, että toisen puolison avio-oikeus ei tuota tämän velkojille mitään oikeutta toisen omaisuuteen ja ettei toisen puolison konkurssi millään tavoin koske toisen puolison omaisuuteen, niin ei puheenaolevan säännös-

tön mainitunlainen rajoittaminen näytä perustellulta. Se on sitäkin vähemmän paikallaan, kun puoliset tässäkin tapauksessa edellämainitun 41 §:n nojalla voivat, jos he ovat yksimieliset, avioehdon tekemällä poistaa avio-oikeuden myöskin siihen omaisuuteen nähden, joka heillä konkurssin alkaessa oli. Kun kerran toisen puolison yksipuolinen toimenpide periaatteellisesti myönnetään oikeutetuksi, niin ei ole mitään syytä rajoittaa sitä puheenaolevassa, hänelle useinkin juuri tärkeimmässä kohdassa ja jättää hänen oikeuttaan tässä kohden riippuvaksi siitä, suostuuuko konkurssiin joutunut puoliso tekemään avioehdon. Valiokunta on näistä syistä muuttanut kysymyksessäolevaa säännöstä niin, että avio-oikeus tulee, jos toinen puoliso vaatii, poistetuksi *kaikkeen* omaisuuteen nähden.

38 § (II osan 9 §).

Pykälän 1 momentista on poistettu sanat „tai muulla tavoin pantatko”, koskei kiinteän omaisuuden panttaamista luovuttamalla se velkojan hallintaan enää nykyisin käytännössä esiinny ja koska sellaista panttaamistapaa koskevat säännökset jo on ehdotettu muodollisestikin kumottaviksi (kts. hallituksen esitystä N:o 29 laiksi sukunumastusoikeuden lakkauttamisesta y. m.).

41 § (II osan 12 §).

Pykälän 2 momentti on suomenkielisessä lakitekstissä muutettu vastaamaan sitä, mitä ruotsinkielisessä lakitekstissä on lausuttu ja mitä ilmeisesti onkin tarkoituksena momenttissa lausua.

43 § (II osan 14 §).

Valiokunnan mielestä ei ole välttämätöntä, että avioehtosopimuksen oikeuteen antamisesta virallisissa lehdissä julkaistavassa kuulutuksessa tehdään selkoa sopimuksen sisällöstä, minkä vuoksi ja kum siitä, mikä sellaisen sopimuksen „pääasiallinen” sisältö on, saattaa olla varsin erilaisia käsityksiä ja kuulutuskustannukset senvuoksi voisivat, jos

säännös tulkittaisiin laajasti, nousta koh- tuuttoman suuriksi, valiokunta on poistanut pykälän 2 momentista sanat „ja sen pää- asiallisesta sisällyksestä”. Ja koska on tärkeätä, että kuuluttaminen toimitetaan vii- vytyksettä, mutta itsestään selvää on, että tuomari, milloin avioehtosopimus 3 momen- tin nojalla annetaan hänelle, toimittaa sen pöytäkirjaan otetuksi lähinnä seuraavassa oikeuden yleisessä istunnossa, niin on 2 mo- menttiin lisätty sana „viivytyksettä” ja vas- taava sana poistettu 3 momentista.

51 §.

Tähän pykälään nähden viitataan siihen, mitä jälempänä asumuserosäännösten pois- tamista koskeissa perusteluissa lausutaan.

53 § (II osan 23 §).

Valiokunnan käsityksen mukaan ei ole mi- tään syytä tehdä ehdottomaksi sääntöä, että puoliset vastaavat kumpikin omasta ja toi- sensa puolesta velasta, jonka he molemmat ovat avioliiton aikana tehneet, vaan päinvas- toin on asianmukaista, että he voivat velko- jan kanssa sopia muullaisestakin vastuusta, esim. että kumpikin vastaa puolesta velkaa. Samoin kuin vastaavassa Ruotsin lain koh- dassa (GB 7:2), on senvuoksi valiokunnan- kin ehdotuksessa säännös muodostettu tois- sijaiseksi s. o. velvoittavaksi vain siinä ta- pauksessa, ettei toisin ole sovittu.

Asumusero (III osan 1—4 §).

Esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa on nykyisen oikeuden vuode- ja asumusero säilytetty asumusero-nimisenä. Kun vuode- ja asumusero on miltei kokonaan jäänyt pois käytännöstä, on valiokunta katsonut olevan aihetta ottaa harkittavakseen, tuli- siko sen ehdotetulla vastineella olemaan suurempaa käytännöllistä merkitystä. Vuode- ja asumuseroa koskevain säännösten mu- kaan voidaan eripuraiset aviopuolisot, jotka eivät ole ottaneet ojentuaksensa heille an- netuista varoituksista eivätkä oikeuden kah- desti tuomitsemista sakoista, tuomita joksi-

kin ajaksi asumaan erillään. Vuode- ja asumusero on niinollen luonteeltaan pakotus- keino, jolla tarkoitetaan taivuttaa puolisoita sovintoon. Joskin on ilmeistä, että syynä vuode- ja asumuseron jäämiseen pois käy- tännöstä on melkoiseksi osaksi ollut se, että sen saamiseen johtava menettely on liian monimutkainen ja monelle syyttömällekin vastenmielinen, niin on nykyoloissamme myöskin selvää, etteivät puoliset, joiden vä- lit ovat siinä määrin rikkoutuneet, että hei- dän perhe-elämänsä on joutunut julkisesti viranomaisten käsiteltäväksi, tavallisesti enää ole taivutettavissa palaamaan yhteis- elämään, vaan pyrkivät saamaan täydellisen avioeron. Eripuraiset puoliset muuttavatkin nykyisin ilman muuta erilleen asumaan, kun- nes, ellei sovintoa epävirallista tietä saada aikaan, saavat avioeron. Esityksen mukaan tulisivat asumuseron saamisen edellytykset olemaan niin helpot ja asumuseron hankki- mismenettely niin yksinkertainen, että eri- puraiset puoliset voisivat melkein koska ta- hansa ja, varsinkin kaupungissa, verrattain nopeasti saada asumuseron (III osan 1 ja 2 §). Asumuserotuomio oikeuttaisi kumpai- senkin puolison lopettamaan yhteiselämän toistaiseksi (III osan 1 §:n 3 mom.). Asu- musero ei kuitenkaan esityksen mukaan ole puolisoihin kohdistuva pakotuskeino, vaan päinvastoin eräänlainen avioeroon johtava väliaste. Jos näet puoliset ovat asumusero- tuomion nojalla asuneet erillään yhden vuo- den, on, kun jompikumpi heistä vaatii, tuo- mittava avioeroon (III osan 14 §). Mutta puoliset voivat saada avioeron sinäkin ta- pauksessa, että he asumuserotuomiotta ovat välien rikkoutumisen vuoksi asuneet erillään kaksi vuotta, jopa, milloin erillään asuminen johtuu siitä, että puoliso vastoin toisen puo- lison tahtoa pätevättä syyttä karttaa yhteis- elämää, ainoastaan yhden vuoden erillään asumisen nojalla (III osan 15 §). Riippu- matta siitä, asuvatko puoliset erillään asu- muserotuomion nojalla vai ilman sellaista tuomiota, ovat esityksen mukaan heidän

omaisuusoikeudelliset suhteensa ja nimenomaan heidän velvollisuutensa perheen elättämiseen aivan samalla tavoin järjestetyt (III osan 23 §). Asumuserolla ei nimollen olisi mitään muuta oikeudellista merkitystä kuin mikä sillä III osan 14 §:n mukaan olisi avioeron saamiseen nähden. Lakiehdotuksen esitöihin sisältyvien perustelujen mukaan olisi asumusero oleva suojakeinona puolisolle, joka ei voi jatkaa yhteiselämää mutta jolle ei heti voida myöntää avioeroa taikka joka ei jostakin syystä halua saada avioeroa vaan ainoastaan asumuseron. Niinkuin edellälausutusta näkyy, on asumusero kuitenkin suojakeinona tarpeeton, kun keran puoliso on oikeutettu ilman asumuserotuomiotaikin aivan samoin oikeusvaikutuksin muuttamaan erilleen asumaan, ja aseena avioeroa vastaan on se puolison kädessä aivan tehoton, koska III osan 14 §:n nojalla toinenkin puoliso voi vuoden kuluttua käyttää ensiksi mainitun puolison hankkimaa asumuseroa juuri avioeron perusteena. Ilmeistä näinollen on, ettei kenelläkään tulisi olemaan asumuserosta sellaista etua, että sitä kannattaisi ryhtyä hakemaan, ja että asumuserosäännöstö sellaisenaakin kuin se on esityksessä tulisi jäämään yhtä kuolleeksi kirjaimeksi kuin sitä vastaava nykyinen säännöstö. Senvuoksi valiokunta on lakiehdotuksesta poistanut koko asumuserosäännösten.

Tämän johdosta on lakiehdotuksesta poistettu III osan 1—4 §:t ja 14 § sekä IV osan 22 §, niin myös kaikki se, mitä asumuserosta on puhuttu III osan nimikkeessä sekä niissä lakiehdotuksen pykälissä, jotka valiokunnan ehdotuksessa ovat 76, 78, 80, 81, 82, 85, 86, 97, 99 ja 115 §:nä. Edelleen on asumuseron poistamisesta johtunut, että III osan 23 §, jossa on määrätty eräitä asumuseroa koskevia säännöksiä vastaavasti sovellettavaksi siinä tapauksessa, että puoliset asumuserotuomiotta välien rikkoutumisen vuoksi asuvat erillään, on ollut muodostettava uudelleen, ja koska se tällaisena ei enää sovi III osaan, vaan kuuluu lähinnä II osan

4 luvun säännöksiin perheen elatuksesta, on siitä muodostettu edellämainittu uusi 51 §.

73 § (III osan 11 §).

Valiokunta on muuttanut tämän pykälän 1 momenttia sen mukaisesti, mitä korkein oikeus lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa (esityksen liite 2 siv. 72) on esittänyt. Tämän johdosta on myöskin 83 §:n (III osan 22 §:n) 3 momenttia ollut muutettava.

93 ja 95 § (IV osan 9 ja 11 §).

Näihin pykäliin tehdyt muutokset johtuvat niissä mainitun 99 §:n (IV osan 15 §:n) muuttamisesta.

96 § (IV osan 12 §).

Niistä syistä, jotka korkein oikeus on edellämainitussa lausunnossaan (siv. 75, silloisen ehdotuksen IV osan 16 §) esittänyt, valiokunta on poistanut esilläolevasta pykälästä 2 momentin.

99 § (IV osan 15 §).

Koska pykälän 1 momentissa mainituilla „yhteisillä” veloilla tarkoitetaan, niinkuin korkein oikeus lausunnossaan (siv. 74, silloisen ehdotuksen IV osan 9 §) on huomauttanut, sellaisia velkoja, joista puoliset ovat vastuussa kumpikin omasta ja toisensa puolesta, on momenttia tämän mukaisesti selvennetty.

Pykälän 2 momentin alussa lausuttua periaatetta, että kummankin puolison avio-oikeusomaisuuden säästöä pykälän 1 momentissa sanotuun tavoin osituksessa määrättäessä on puolison velka, josta hänen sellainen omaisuutensa, mihin toisella ei ole avio-oikeutta, on kiinnityksen nojalla tai muuten erityisesti vakuutena, ensi sijassa katettava velallisen puolison omaisuudella, johon ei ole avio-oikeutta, ja saadaan vasta siinä tapauksessa, ettei sitä voida saada sellaisesta omaisuudesta maksetuksi, vähentää saman puolison avio-oikeusomaisuuden arvosta, on esityksessä, niinkuin korkein oikeus lausun-

nossaan (viimeksimainitussa kohdassa) on huomauttanut, sovellettu liian ahtaasti. Esityksessä on pidetty silmällä ainoastaan sitä tapausta, että omaisuus pidätetään avio-oikeudesta vapaaksi omaisuudeksi ennen avioliiton päättämistä tehdyllä avioehtosopimuksella. Mutta koska lakiehdotuksen mukaan avio-oikeus voidaan poistaa avioliiton aikanakin (41 §), niin on samaa periaatetta luonnollisesti tällöinkin sovellettava. Sitäkin selvempää on, että jos puolisolle on avioliiton aikana lahjakirjalla tai testamentilla annettu avio-oikeudesta vapaaksi omaisuudeksi (35 §:n 2 mom.) esim. kiinteistö sellaisin määräyksin, että hänen on vastattava kiinteistöön kiinnitetystä velasta, ja hän siis itse asiassa on lahjakirjalla tai testamentilla saanut vain sen varallisuusarvon, joka jää jällelle, kun kiinteistön arvosta vähennetään siihen kiinnitetty velka, niin tämäkin velka on ensi sijassa katettava kiinnitetyn kiinteistön arvolla. Valiokunta on senvuoksi poistanut puheenaolevasta momentista sen rajoituksen, että velka pitää olla tehty ennen avioliittoa, ja lisännyt momenttiin ne äskenmainitut tapaukset, että omaisuus on avioliiton aikana tullut avio-oikeudesta vapaaksi omaisuudeksi. Tällöin on luonnollisesti myöskin 95 §:stä (IV osan 11 §:stä) ollut poistettava sanat „ennen avioliittoa tehdyn”. — Niinikään on valiokunta omaksunut sen korkeimman oikeuden lausuman käsityksen, että puheenaoleva velka on katettava vain sillä avio-oikeudesta vapaalla omaisuudella, joka oli velan erityisenä vakuutena, tahi omaisuudella, joka on tullut tämän omaisuuden sijaan, mutta ei muulla avio-oikeudesta vapaalla omaisuudella.

Viimeksimainittu käsityskanta on valiokunnan mielestä paikallaan myöskin siihen velkaan nähden, jonka puoliso on tehnyt sellaisen omaisuuden hankkimiseksi tai parantamiseksi, johon ei ole avio-oikeutta. Sitävastoin ei tässä seuratusta periaatteesta näytä, kuten korkein oikeus on katsonut,

ehdottomasti seuraavan, että viimeksimainittua laatua oleva velka olisi ensi sijassa katettava avio-oikeusomaisuudella, jos hankittu tai parannettu omaisuus velan synnytyessä oli avio-oikeuden alaista ja vasta myöhemmin on muutettu avio-oikeudesta vapaaksi omaisuudeksi. Päinvastoin tuntuu oikeammalta, että tässä tapauksessa, samoin kuin siihen verrattavassa, 95 §:ssä (IV osan 11 §:ssä) mainitussa tapauksessa, johon nähden korkein oikeus ei ole tehnyt huomautusta, saisi olla ratkaisevana se seikka, onko kysymyksessäoleva omaisuus osituksen tapahtuessa avio-oikeuden alaista vai eikö (vrt. oikeusneuvos Sarvan lausuntoa edellämainitussa liitteessä siv. 93).

Kun valiokunta tällä tavoin on muuttanut puheenaolevan momentin alkuosaa, mutta sen loppuosa jää sisällöltään muuttamatta, on viimeksimainittu osa täytynyt kirjoittaa uudelleen, ja on siitä tällöin selvyden vuoksi muodostettu eri momentti.

104 § (IV osan 20 §).

Korkeimman oikeuden useinmainitussa lausunnossa (siv. 75, silloisen ehdotuksen IV osan 19 §) esitetyistä syistä on pykälän 1 momentin viimeinen lause poistettu.

105 § (IV osan 21 §).

Kun aivan saman sisältöinen säännös, kuin tämän pykälän jälkimmäisessä lauseessa oleva, on esitykseen sisältyvässä ehdotuksessa laiksi marraskuun 9 päivänä 1868 annetun konkurssisäännön muuttamisesta ehdotettu otettavaksi konkurssisäännön 46 §:n h) momentiksi, jonne se myöskin lähinnä kuuluu, niin valiokunta on poistanut mainitun lauseen esilläolevasta pykälästä.

Sovittelu (V osan 1—5 §).

Kun edusmiehyys poistetaan, tulevat puolisoitten väliset oikeudenkäynnit mahdollisiksi paljoo laajemmalti kuin nykyisin. Varsin ymmärrettävää niinollen on, että lakiehdotuksessa on pyritty jossain määrin

ehkäisemään kaikenlaisten vähäpätöisten riitojen saattamista tuomioistuimen tutkittaviksi ja muutenkin vähentämään harkitsemattomasti vireillepantujen oikeudenkäyntien lukua, ja siinä tarkoituksessa velvoitettu puoliset saattamaan riitansa sovittelun alaisiksi ennenkuin ne otetaan tuomioistuimessa käsiteltäviksi. Sovitteluvollisuus ei kuitenkaan koskisi juttua, jossa on kolmaskin asianosainen, eikä myöskään rikosasiaa eikä asiaa, joka koskee avioliiton purkamista, kuitenkin niin, että avioeroasiassa ja asiassa, jossa vaaditaan avioliiton peruutumista sellaisella perusteella, jonka käyttäminen riippuu puolison tahdosta, tuomioistuimen harkinnasta olisi riippuva, onko syytä vaatia asian sovittelua.

Korkein oikeus on lausunnossaan (siv. 76) esittänyt epäilyksensä puheenaolevan säännöksen tarpeellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta sekä lausunut, että jos säännös kumminkin säilytettäisiin, sovittelua ei olisi vaadittava m. m. asioissa, jotka koskevat puolison oikeutta omaisuutensa hukkaamiseen tai panttaamiseen, omaisuuden luettelointia tahi puolison julistamista menettäneeksi velanteko-oikeutensa, eikä myöskään erillään asuvien puolisojen välisissä asioissa.

Sovittelumenettelyn tarpeellisuudesta on tietenkin mahdotonta mitään varmaa lausua ennenkuin on saatu kokemusta siitä, vaikuttaako uusi laki todellakin puolisojen välisen oikeudenkäyntien huomattavan lisääntymisen. Sitävastoin on valiokunnan mielestä ilmeistä, etteivät esitykseen sisältyvät säännökset sovitteluvollisuuden laajuudesta ja itse sovittelumenettelystä ole täysin tarkoituksenmukaiset.

Sovitteluvollisuuden laajuuteen nähden olisi valiokunnan käsityksen mukaan selvempää, niinkuin vastaavassa Ruotsin laissa on tehtykin, luetella ne asiat, joissa sovitteluun katsotaan olevan syytä, kuin asettaa yleinen sääntö, josta säädetään siksi paljon poikkeuksia, että säännön sovelluttamisala jää hämäräksi.

Mitä sitten tulee sovittelumenettelyyn, niin on valiokunnan mielestä selvää, että sikäli kuin sovittelu säädetään pakolliseksi, on lainsäätäjän myöskin pidettävä huoli siitä, että sovittelija aina on saatavissa. Kun esityksen mukaan kukaan ei ole velvollinen toimimaan sovittelijana (V osan 3 §:n 2 mom.), niin voi käytännössä sovittelijan saaminen käydä mahdottomaksi, ja nousee kysymys, kuinka monen sovittelijaksi pyydetyn henkilön pitää tästä toimesta kieltäytyä ennenkuin kantaja voidaan katsoa syyttömäksi siihen, ettei sovittelua ole saatu aikaan (V osan 2 §). Ehdotetusta poikkeussäännöksestä, ettei sovittelua ole vaadittava, milloin sovittelu ei suuritta vaikeuksista voi tapahtua tai siitä johtuisi kustannuksia, jotka ovat asian laatuun katsoen ilmeisesti kohtuuttomat (V osan 5 §), mikä kaikki tietenkin olisi tuomioistuimen harkittava, taas johtuu, etteivät asianosaiset voi etukäteen tietää, otetaanko asia sovittelematta käsiteltäväksi vai eikö; jos tuomioistuin vastoin asianosaisten käsitystä katsoisi, että sovittelu on tapahtuva, jäisi asia sillensä ja olisi se alusta alkaen pantava uudelleen vireille. Turhien kustannusten välttämiseksi saattaisi senvuoksi kenties olla tarkoituksenmukaisempaa, ettei sovittelua säädettäisi asian käsiteltäväksi ottamisen ehdoksi, vaan että asia voitaisiin, milloin sen olisi pitänyt olla soviteltavana, mutta sovittelua ei ole tapahtunut, lykätä toiseen oikeudenkäyntitilaisuuteen, niinkuin nähtävästi on tarkoitettu meneteltäväksi avioliiton purkamista koskevissa asioissa, milloin oikeus harkitsee sovitteluun olevan syytä (V osan 1 §:n 2 mom.). Säännöksestä, ettei asiaa, jonka pitäisi olla soviteltavana, saa ottaa käsiteltäväksi ennenkuin se on ollut sovittelun alaisena, johtuu myöskin, ettei 49 §:ssä (II osan 20 §:ssä) tarkoitettussa asiassa voida antaa sellaista väliaikaistakaan päätöstä, kuin sanotun pykälän 2 momentissa mainitaan, mikä ilmeisesti on ristiriit-

dassa viimeksimainitun säännöksen tarkoituksen kanssa.

Tämä sama kysymys on osittain ollut esillä myöskin laadittaessa ehdotuksia oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisesta. Näissä ehdotuksissa on asiasta ollut verrattain yksinkertaisia säännöksiä. Toiselta puolen on niissä ehdotettu säädettäväksi, että jos aviopuolisoiden välillä on juttu haastettu, tulee tuomarin, ennenkuin asian käsittely alkaa, koettaa taivuttaa asianosaisia sovintoon (kts. esim. v. 1925 komitean ehdotusta riita-asiaain oikeudenkäyntilaitoksi, XX luvun 1 §), ja toiselta puolen, että sovinnon aikaansaamiseksi asianosaisten kesken voidaan avioeroa koskeva juttu oikeuden harkinnan mukaan lykätä jonkin aikaa, enintään yhden vuoden, tuonemmaksi (mainitun ehdotuksen XXVII luvun 10 §).

Itse asiassa voidaankin varsin hyvin olla sitä mieltä, että tämänlaatuiset oikeudenkäyntimenettelyä koskevat säännökset, mikä sisältö niille tahdottaneen antaakin, ovat paremmin paikallaan oikeudenkäynti- kuin avioliittolainsäädännössä. Mikään ei luonnollisesti myöskään estä sisällyttämistä niitä erityiseen myöhemmin säädettävään lakiin. Senvuoksi ja kun valiokunta edellälausutuista syistä ei ole tärkeissä kohdin voinut hyväksyä esityksen puheenaolevia säännöksiä, mutta ei myöskään ole katsonut asiakseen ryhtyä niitä kokonaan uudelleen toisille perusteille laatimaan, valiokunta on poistanut ne lakiehdotuksesta.

Lakiehdotuksen nimike.

Esityksessä on esilläolevan lakiehdotuksen nimikkeenä „aviokaari”, kun taas sitä ehdotuksessa sen voimaannpanolaiksi kutsutaan kauttaaltaan „uudeksi aviokaareksi”. Valiokunta puolestaan ei ole hyväksynyt kumpaakaan näistä nimike-ehdotuksista, vaan on antanut lakiehdotukselle nimen „avioliitto-

laki”. „Kaari”-sana lain tai lainosan niminä ei näet ole, pitkäaikaisesta käytännöstä huolimatta, voinut Suomen kielessä juurtua yleiseen kielenkäyttöön, vaan on jäänyt sille oudoksi ja mitäänsanomattomaksi, ja sikäli kuin kokonaisia osia 1734-vuoden laista tähän mennessä on uudistettu, on „kaari”-nimitys niistä hävitetty, kuten esim. rikoslakia ja ulosottolakia säädettäessä.

Laki avioliittolain voimaannpanosta.

11 §:n 4 mom.

Tämä momentti on poistettu, koska on katsottu, että siinä tarkoitetuissa asioissa riittää se, mitä oikeudenkäytön julkisuudesta helmikuun 5 päivänä 1926 annetussa laissa on säädetty.

Muut tähän lakiehdotukseen tehdyt muutokset johtuvat suorastaan itse avioliittolakiehdotukseen tehdyistä muutoksista.

Laki määräajasta velkomisasiossa y. m. annetun asetuksen muuttamisesta.

8 §.

Kun asetuksen 8 §:ään ei esityksessä ole ehdotettu muuta asiallista muutosta, kuin asumuserotuomiossa osituksen toimittamisesta annettua määräystä koskeva lisäys, ja valiokunta on kokonaan poistanut asumuserosäännösten, niin jää tämä pykälä valiokunnan ehdotuksessa muuttamattomaksi, minkä vuoksi se on poistettu lakiehdotuksesta. Tästä poistosta on aiheutunut myöskin lakiehdotuksen voimaannpanolauseen muuttaminen.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi esitykseen sisältyvät lakiehdotukset näin kuuluvina:

Avioliittolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

I OSA.

Avioliiton päättäminen.

1 Luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Avioliitto on päätettävä kirkollisella tai siviilivihkimisellä.

Ennen vihkimistä on avioliittoon kuultettava.

2 §.

Avioliittoon ei saa mennä mies ennenkuin on kaksikymmentä eikä nainen ennenkuin on kahdeksantoista vuotta täyttänyt, ellei tasavallan presidentti ole antanut siihen lupaa.

3 §.

Alaikäinen, joka ei ennen ole ollut naimisissa, älköön menkö avioliittoon vanhempiensa suostumuksetta. Jos toinen vanhemmista on kuollut tai ei ole osallinen alaikäisen huoltoon taikka jos häneltä ei voida ilman melkoista hankalutta tai ajanhukkaa hankkia lausumaa asiasta, olkoon toisen suostumus riittävä. Milloin näin on laita molempien vanhempien suhteen, on avioliittoon hankittava muun holhoojan taikka uskotun miehen suostumus.

Joka on julistettu holhottavaksi älköön ilman holhoojan suostumusta menkö avioliittoon.

4 §.

Milloin suostumus avioliittoon evätään, voi oikeus sallia avioliiton, jos epäämiseen ei ole pätevää syytä.

Mies, joka on ollut naimisissa, älköön tasavallan presidentin luvatta menkö uuteen avioliittoon, ennenkuin kuusi kuukautta on kulunut aikaisemman avioliiton purkautumisesta.

Sama olkoon laki naisesta, jos hän avioliiton purkautuessa ei ollut raskaana tai sen jälkeen on synnyttänyt lapsen. Muuten älköön nainen, joka on ollut naimisissa, uudelleen menkö avioliittoon, ennenkuin aikaisemman avioliiton purkautumisesta on kulunut kymmenen kuukautta.

5 §.

Kirkollinen vihkiminen saadaan toimittaa muussakin uskonnollisessa yhdyskunnassa kuin evankelisluterilaisessa tai kreikkalaiskatoisessa kirkossa, jos valtioneuvosto on yhdyskunnalle antanut vihkimisoikeuden.

Jos kihlakumppanit tai toinen heistä ei kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan tai jos jompikumpi tai molemmat kuuluvat sellaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan, jossa vihkimistä ei saada toimittaa, on avioliitto päätettävä siviilivihkimisellä. Sama olkoon laki, jos kihlakumppaneista toinen kuuluu (poist.) kristilliseen ja toinen ei-kristilliseen uskonnolliseen yhdyskuntaan.

(*poist.*) tai jos *he* kuuluvat *kumpikin* eri ei-kristillisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin, *vaikka näillä yhdyskunnilla tai jommallakummalla niistä onkin vihkimisoikeus.*

(*Esityksen 6 ja 7 § poist.*)

2 Luku.

Kihlaus.

6 (8) §.

Mies ja nainen, jotka ovat sopineet avioliittoon menemisestä toistensa kanssa, ovat kihlautuneet.

Sille, joka ei saa mennä avioliittoon toisen suostumuksetta, ei kihlauksesta, milloin suostumusta siihen ei ole annettu, johdu muita velvoituksia kuin mitä 7 ja 9 §:ssä mainitaan.

7 (9) §.

Jos kihlaus puretaan, olkoon kumpaisellakin kihlakumppanilla oikeus saada takaisin ne lahjat, mitkä hän kihlauksen johdosta on kihlatulleen antanut.

Jos jompikumpi kuolee, saakoon eloonjäänyt niinkään takaisin toiselle antamansa lahjat, mutta pitääköön, mitä hän itse on saanut.

Milloin lahja ei ole tallella, harkitkoon oikeus, onko sen arvo korvattava.

8 (10) §.

Kihlakumppani, joka pätevättä aiheetta on purkanut kihlauksen, voidaan, sikäli kuin harkitaan kohtuulliseksi, velvoittaa suorittamaan kihlatulleen taikka tämän vanhemmille tai muulle henkilölle korvausta siitä vahingosta, mikä näille on koitunut niistä toimenpiteistä, joihin ovat ryhtyneet kihlauksen johdosta tai aiottua avioliittoa varten.

Jos kihlauksen purkamiseen on ollut pätevä aihe, joka on luettava jomman-

kumman kihlakumppanin syyksi, olkoon tämä korvausvelvollinen sen mukaan kuin 1 momentissa on sanottu.

Kihlauksen purkamisen johtuessa pätevästä aiheesta, jota ei käy lukeminen kumpaisenkaan kihlakumppanin syyksi, voidaan toinen heistä, jos erittäin painavia syitä on, velvoittaa osaksi korvaamaan sellainen vahinko, josta 1 momentissa puhutaan.

9 (11) §.

Jos mies on maannut kihlattunsa ja kihlaus sittemmin puretaan, olkoon velvollinen suorittamaan kihlatulleen kohtuullisen hyvityksen, jollei tämä ole syytä kihlauksen purkautumiseen. Jos kihlaus purkautuu miehen kuoleman johdosta, voidaan naiselle niinkään, milloin siihen on erityistä aihetta, määrätä suoritettavaksi sellainen hyvitys, ei kuitenkaan enempää kuin mikä vastaa puolta miehen jäämistön säästöstä.

3 Luku.

Avioesteeet.

10 (12) §.

Ne, jotka ovat toisilleen sukua suoraan takenevassa ja etenevässä polvessa tai sisaruksia taikka joista toinen on toisen veljen tai sisaren jälkeläinen, älkööt menkö keskenään avioliittoon.

Henkilöiden kesken, joista toinen on ollut naimisissa toisen takenevassa tai etenevässä polvessa olevan sukulaisen kanssa, olkoon avioliitto niinkään kielletty.

(*Poist.*) *Avioliitosta* lapseksiottajan ja ottolapsen kesken on *voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.*

11 (13) §.

Avioliittoon älköön menkö se, joka on mielisairas tai tylsämielinen.

12 (14) §.

Se, jolla on kaatumatauti, joka ei pääasiallisesti johdu ulkonaisista syistä, tai tarttuvalla asteella oleva sukupuolitauti, älköön menkö avioliittoon, ellei ole siihen saanut tasavallan presidentin lupaa.

Kuuromyökkä älköön myöskään sellaista luvatta menkö avioliittoon toisen kuuromyökan kanssa, paitsi milloin jommankumman kuuromyökyys ei ole synnynäistä.

4 Luku.

Kuuluttaminen.

13 (6) §.

Kuulutuksen avioliittoon antaa evankelisluterilaisessa kirkossa kirkkoherra, kreikkalaiskatolisessa kirkossa seurakunnan esimies ja muussa uskonnollisessa yhdyskunnassa seurakunnan johtaja tai seurakunnan hallituksen siihen valtuuttama hallituksenjäsen.

Siviiliavioliittoon antaa kuulutuksen maalla ja kauppalassa kihlakunnantuumari tai kihlakunnanoikeuden puheenjohtaja taikka erityinen korkeimman oikeuden määräämä viranomaisena sekä kaupungissa maistraatin puheenjohtaja tai maistraatin määräyksen mukaan joku sen lainoppineista jäsenistä taikka järjestäytyneen puheenjohtaja.

14 (15) §.

Kuulutusta on molempien kihlakumppanien pyydettävä sen paikkakunnan kuulusviranomaiselta, missä nainen on kirkonkirjoihin tai vastaavaan rekisteriin merkitty.

15 (16) §.

Ennenkuin kuulus saadaan antaa tutkikoon kuulusviranomaisena, onko avioliitto lain mukaan sallittu.

Kun avioliitto aiotaan päättää kir-

kollisella vihkimisellä, olkoon kuulutuksen antamisen ehtona sen lisäksi, mitä siitä asianomaisessa uskonnollisessa yhdyskunnassa on määrätty.

16 (17) §.

Kun kuulus pyydetään, on kihlakumppanien esitettävä tarpeellinen selvitys siitä, että avioliitto on sallittu, mikäli tämä ei käy selville kirkonkirjasta tai rekisteristä, joka on kuulusviranomaisen käytettävänä.

Kumpaisenkin kihlakumppanin on myöskin (*poist.*) annettava kuulusviranomaiselle kirjoitus, jossa *hän* (*poist.*) vakuuttaa, etteivät *kihlakumppanit* ole keskenään sellaisessa sukulaisuudessa tai lankoudessa, jossa avioliitto on kielletty, ja *ettei hän* sairasta sellaista tautia, joka on avioliiton esteenä, sekä ilmoittaa *onko hän* aikaisemmin mennyt avioliittoon.

Mitä 2 momentissa on sanottu älköön sovellettako, sikäli kuin lupa avioliittoon on hankittu.

17 (18) §.

Kun kuulus annetaan kirkollisella vihkimisellä päätettävään avioliittoon, on se kuulusviranomaisen toimesta kolmena sunnuntaina peräkkäin luettava julki kirkossa siinä tai niissä seurakunnissa, joihin kihlakumppanit kuuluvat.

Kuulus siviiliavioliittoon on julkipantava neljäntoista päivän ajaksi, julkipanopäivää niihin lukematta, sen tai niiden kuntain kunnallisia ilmoituksia varten varatulle taululle, missä kihlakumppanit ovat kirkonkirjoihin tai vastaavaan rekisteriin merkityt.

18 (19) §.

Joka tahtoo estää aiottua avioliittoa, esittäköön syynsä 14 §:ssä *mainitulle* kuulusviranomaiselle, jonka on tutkittava, onko avioliitto sallittu.

19 (20) §.

Sille, joka on avioliittoon kuulutettu, älköön tasavallan presidentin luvatta annettako kuulutusta muuhun avioliittoon ennenkuin kuusi kuukautta on kulunut kuuluttamisesta, ellei kihlakumppani sitä ennen ole kuollut.

20 (21) §.

Jos kihlakumppani on hengenvaarallisesti sairaana taikka on sodan aikana sotapalveluksessa tai siihen kutsuttu, saadaan kuuluttaminen kirkollisella vihkimisellä päätettävään avioliittoon toimittaa julkilukemalla kuulutus vain yhden kerran ja siviiliavioliitto päättää kuulutuksesta.

5 Luku.

Vihkiminen.

21 (7) §.

Kirkollinen vihkiminen on papin sekä siviilivihkiminen 13 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen toimitettava.

22 §.

Kirkollisen vihkimisen toimittaa joku sen uskonnollisen yhdyskunnan pappi, johon nainen kuuluu.

Siviilivihkimisen toimittaa se, joka on antanut kuulutuksen, tai muu viranomainen, jolla on oikeus toimittaa sellainen vihkiminen.

23 §.

Vihkimistä älköön toimitettako, jos vihkiä tietää, että avioliitto ei ole sallittu.

Jos vihkimistä pyydetään muulta kuin siltä, joka on antanut kuulutuksen, on ennen vihkimistä esitettävä kuulutusviranomaisen todistus siitä, että kuuluttaminen on toimitettu ja ettei ole tiedossa seikkaa, joka estäisi avioliiton.

Jos kuuluttamisesta on kulunut enemmän kuin kuusi kuukautta, älköön vihkiminen enää sen nojalla tapahtuko.

24 §.

Jos kihlakumppanit tahtovat avioliiton päätettäväksi kuulutuksesta, on heidän esitettävä vihkiäjälle 16 §:ssä säädetty selvitys ja annettava siinä mainittu vakuutus, ja tutkikoon vihkiä, saako vihkiminen tapahtua.

25 §.

Vihkiminen toimitetaan siten, että vihkiä, kihlakumppanien ollessa samaan aikaan saapuvilla hänen edessään ja kumpaisenkin kohdaltaan vastattua myöntävästi kysymykseen, tahtooko hän mennä kihlattunsa kanssa avioliittoon, julistaa heidät aviopuolisoiksi. Ellei vihkimistä ole näin toimitettu, on se mitätön.

Vihkiminen on toimitettava sukulaisten tai muiden todistajain läsnä ollessa.

Kirkollisessa vihkimisessä on muuten noudatettava asianomaisen yhdyskunnan vihkimismenoja. Siviilivihkiminen toimitetaan vahvistetun kaavan mukaan.

6 Luku.

Erinäisiä säännöksiä.

26 §.

Kanne lahjojen takaisinsaamisesta sekä hyvityksestä tai muusta vahingonkorvauksesta kihlauksen purkautumisen johdosta on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kihlaus on purkautunut.

27 §.

Jos kihlautunut nainen ei ole Suomessa merkitty kirkonkirjoihin tai vastaavaan rekisteriin, on kuulutusta pyydetävä sekä kuulutus hänen osaltaan luettava julki tai julkipantava siellä, missä hän oleskelee.

Mitä edellä on sanottu on vastaavasti sovellettava kuulutuksen julkilukemiseen tai julkipanoon miehen osalta, jos hän ei ole Suomessa kirjoissa.

28 §.

Kihlakumppani, joka on tyytymätön siihen, että kuulutus tai vihkiminen on evätty, voi siitä tehdä kantelun sille viranomaiselle, jonka tutkittava kuulutusviranomaisen tai vihkijän virkavirhettä koskeva asia on.

29 §.

Hovioikeuden päätökseen, jossa holhouksenalaiselle on annettu lupa mennä avioliittoon, älköön muutosta haettako.

II OSA.

Puolisoiden oikeussuhteet.

1 Luku.

Yleisiä säännöksiä.

30 (1) §.

Kun avioliitto on päätetty, tulee miehen ja vaimon, toinen toistaan tukien, yksissä neuvoin toimia perheen hyväksi.

31 (2) §.

Puolisot ovat keskenään oikeudellisesti yhdenvertaiset, mikäli ei jätelmänsä toisin sanota.

Puolisoiden oikeudesta olla lastensa holhoojia säädetään erikseen.

32 (3) §.

Vaimo saa avioliittoon mennessään miehensä sukunimen; käyttäköön kuitenkin, jos hän tahtoo ja ennen vihkimistä siitä vihkijälle ilmoittaa, sitä nimeä, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan, ja miehensä nimeä niin yhdistettyinä, että hänen nimensä käy miehen nimen edellä.

33 (4) §.

Avioliitto (*poist.*) ei rajoita puolison oikeutta tehdä sopimuksia, mikäli 2 luvussa ei toisin säädetä, eikä myöskään hänen oikeuttaan esiintyä kantajana ja vastaajana.

Puolisot saavat tehdä sopimuksia myöskin keskenään, kuitenkin ottamalla huomioon, mitä 3 luvussa sanotaan.

2 Luku.

Puolisoiden omaisuus.

34 (5) §.

Se omaisuus, mikä puolisolalla on avioliittoon mennessään, kuuluu edelleen hänelle. Niinkään on hänen omaisuuttaan, mitä hän avioliiton aikana saa.

35 (6) §.

Kumpaisellakin puolisolalla on avio-oikeus toisen omaisuuteen. Sen nojalla saavat omaisuuden osituksessa eloonjäänyt puoliso ja kuolleen puolison perilliset taikka kumpikin puoliso puolet puolisoitten omaisuuden säästöstä, sen mukaan kuin IV osassa tarkemmin säädetään.

Avio-oikeutta ei kuitenkaan ole omaisuuteen, josta avioehtosopimuksin taikka lahjakirjassa tai testamentissa on niin määrätty, eikä myöskään siihen, mikä on tullut sellaisen omaisuuden sijaan. Jos sitäpaitsi on määrätty, että avio-oikeutta ei ole myöskään tällaisen omaisuuden tuottoon, noudatettakoon tätä määräystä.

Oikeuteen, jota ei voida luovuttaa tai joka muuten luonteeltaan on henkilökohtainen, on avio-oikeutta koskevia määräyksiä sovellettava ainoastaan sikäli kuin ne eivät ole vastoin sitä, mitä sellaisesta oikeudesta erityisesti on voimassa.

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, älköön, milloin toinen puoliso vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta siitä esittää kirjallisen vaatimuksen 43 §:ssä mainitulle oikeudelle, kumpaisellakaan puolisolalla olko avio-oikeutta toisen omaisuuteen (*poist.*). Kir-

joitukseen, josta tässä puhutaan, on sovellettava, mitä sanotun pykälän 2 momentissa säädetään avioehtosopimuksesta.

36 (7) §.

Kumpikin puoliso vallitkoon omaisuuttaan 37—39 §:ssä mainituin rajoituksin.

37 (8) §.

Puoliso hoitakoon omaisuutta, johon toisella puolisollla on avio-oikeus, niin, ettei se aiheettomasti vähene tämän vahingoksi.

38 (9) §.

Puoliso älköön luovuttako älköönkä velasta kiinnityttäkö (*poist.*) kiinteää omaisuutta, johon toisella puolisollla on avio-oikeus, ellei tämä kirjallisesti ole antanut siihen suostumustaan.

Milloin puoliso on toisen puolison suostumuksetta ryhtynyt 1 momentissa mainittuun toimeen, olkoon tämä pätemätön, jos toinen puoliso siitä nostaa kanteen kuuden kuukauden kuluessa saatuaan toimesta tiedon. Jos puoliso kuolee, ennenkuin on menettänyt kannevaltansa, olkoon hänen perillisillään sama kanne-aika lukien hänen kuolemastaan.

Mitä tässä pykälässä säädetään sovellettakoon myöskin sellaiseen toisen maalla olevaan laitokseen, joka hallinto-oikeuksineen maahan voidaan maanomistajaa kuulematta luovuttaa kolmannelle henkilölle.

39 (10) §.

Älköön puoliso toisen puolison suostumuksetta luovuttako irtainta omaisuutta, johon tällä on avio-oikeus ja joka kuuluu puolisoitten yhteisesti käytettävään asuntointaimistoon tai on toisen puolison tarpeellisia työvälineitä taikka on tarkoitettu lasten henkilökohtaista käyttöä varten. Jos toisen puolison lausuma ei ole saatavissa taikka ilman melkoista hankaluutta tai ajanhukkaa hankitta-

vissa, älköön kuitenkaan hänen suostumuksensa olko tarpeellinen.

Milloin 1 momentissa mainittua omaisuutta on vastoin sen säännöksiä luovutettu ja saaja ei ole ollut vilpittömässä mielessä, olkoon luovutus pätemätön, jos toinen puoliso siitä nostaa kanteen kolmen kuukauden kuluessa saatuaan luovutuksesta tiedon tai viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun omaisuus on saajalle annettu; ja olkoon kantajalla oikeus pitää mainittu omaisuus hallussaan niin kauan kun siihen on sovellettavissa, mitä 1 momentissa sanotaan.

Mitä edellä tässä pykälässä sanotaan luovutuksesta sovellettakoon myöskin panttaukseen.

40 (11) §.

Jos puoliso 38 tai 39 §:ssä mainitussa tapauksessa kieltäytyy antamasta suostumustaan kiinteän omaisuuden kiinnittämiseen taikka irtaimen omaisuuden luovuttamiseen tai panttaamiseen, voi oikeus hakemuksesta sallia sellaisen toimen, milloin kieltäytymiseen ei havaita olevan syytä.

3 Luku.

Avioehtosopimukset sekä puolisoitten väliset lahjat.

41 (12) §.

Ennen avioliittoa tai sen aikana tekemässään avioehtosopimuksessa voivat kihlakumppanit tai puoliset määrätä, että avio-oikeutta ei ole sellaiseen omaisuuteen, joka jommallakummalla heistä on tai jonka hän myöhemmin saa. Samassa järjestyksessä voidaan sopia siitä, että puolisollla on avio-oikeus omaisuuteen, johon hänellä aikaisemmin tehdyn avioehtosopimuksen perusteella ei olisi sellaista oikeutta.

Muita kuin tässä sanottuja poikkeuksia älköön kihlakumppanien tai puolisoiden välisin sopimuksin tehtävä siitä, mitä puolisoiden omaisuussuhteista on säädetty.

42 (13) §.

Avioehtosopimus on tehtävä kirjallisesti. Vajavaltainen hankkikoon siihen myöskin holhoojansa kirjallisen suostumuksen.

43 (14) §.

Avioehtosopimus on annettava sen paikkakunnan oikeuteen, missä miehellä on asunto ja koti, tai, ellei hän asu Suomessa, Helsingin raastuvanoikeuteen.

Oikeus ottakoon avioehtosopimuksen sitä varten pidettävään pöytäkirjaan sekä toimittakoon viivytyksettä sopimuksen antamisesta oikeuteen (poist.) kuulutuksen virallisiin sanomalehtiin.

Milloin oikeuden istuntopäivää ei ole, saa avioehtosopimuksen maalla antaa tuomarille, jonka tulee pitää huoli siitä, että 2 momentin säännöksiä (poist.) noudatetaan.

44 (15) §.

Avioehtosopimus, jonka kihlakumppanit ovat tehneet, tulee voimaan avioliiton päättämisestä, jos se annetaan oikeuteen tai 43 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa tuomarille kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona avioliitto on päätetty; muuten olkoon avioehtosopimus voimassa siitä päivästä, jolloin se on otettu oikeuden pöytäkirjaan.

45 (16) §.

Jos kihlakumppani tahtoo antaa kihlaltulleen omaisuutta, joka on tälle tuleva avioliittoa päätettäessä, noudattakoon, mitä 42 §:ssä avioehtosopimuksista säädetään. Tällaiseen lahjaan on myös sovellettava, mitä 43 ja 44 §:ssä on määrätty. Avioliiton aikana älköön puoliso lahjoittako omaisuutta toiselle puolisolle.

Mitä edellä sanotaan ei koske tavanmukaisia lahjoja, joiden arvo ei ole epäsuhteessa antajan oloihin.

Jos kihlakumppani on sitoutunut avioliiton aikana vastikkeetta antamaan toiselle puolisolle rahaa tai muuta omaisuutta, älköön sitoumus olko velvoittava, vaikka siitä olisi annettu kirjallinen todiste.

4 Luku.

Perheen elatus.

46 (17) §.

Puolisoiden tulee kykynsä mukaan rahavaroin, toiminnallaan kodissa tai muulla tavoin ottaa osaa perheen elatukseen.

Perheen elatukseen on luettava, mitä puolisojen olojen mukaan, yhteistä taloutta ja lasten kasvatusta varten sekä kumpaisenkin puolison erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi tarvitaan.

47 (18) §.

Kumpaisellakin puolisollla on oikeus, sen mukaan kuin on tavanmukaista, hankkia yhteiseen talouteen ja lasten kasvatukseen tarpeelliset tarvikkeet. Mitä puolison erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi on tarpeen olkoon hänen hankittavanaan.

48 (19) §.

Jos se, mitä puolison on perheen elatusta varten rahassa suoritettava, ei riitä niihin menoihin, joista hänen on huolehdittava, olkoon toinen puoliso velvollinen (poist.) sopivin erin antamaan hänen käytettäväkseen tarpeellisia varoja.

49 (20) §.

Jos puoliso ilmeisesti laiminlyö velvollisuutensa ottaa osaa perheen elatukseen tai antaa rahaa toisen puolison käytettäväksi, voi oikeus velvoittaa hänet antamaan tälle kuukausittain, viikoittain

tai muuten sopivin ajoin varoja niihin elatusmenoihin, joista tämän on huolehdittava tai jotka oikeus olosuhteisiin katsoen harkitsee olevan syytä uskoa hänen huolehdittavikseen.

Kantajan pyynnöstä voidaan sellaisessa asiassa, josta 1 momentissa puhutaan, antaa päätös siksi kun asia on tuomiolla ratkaistu.

50 (21) §.

Niistä menoista, mitkä puolisoilla kalenterivuoden aikana mahdollisesti on ollut perheen elatukseen yli sen, mitä hän olisi ollut velvollinen suorittamaan, älköön hänellä olko valtaa hakea toiselta puolisoilta korvausta, paitsi milloin liikamenot ovat olleet melkoiset ja vaatimus on olosuhteisiin katsoen kohtuullinen.

Korvauskannetta älköön tehtäkö (*poist.*) sen jälkeen kun vuosi on kulunut kalenterivuoden päättymisestä.

Korvausta älköön hakeko muu kuin korvaukseen oikeutettu puoliso.

51 § (III osan 3, 4 ja 23 §).

Siinäkin tapauksessa, että puoliset välien rikkoutumisen vuoksi asuvat erillään, tulee puolison 46 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan ottaa osaa toisen puolison ja niiden lastensa elatukseen, jotka ovat tämän huollettavina; älköön kuitenkaan, milloin toinen puolisoista on pääasiallisesti syytä yhteiselämän lopettamiseen, toista puolisoa velvoitettako antamaan hänelle elatusapua, ellei siihen ole erittäin painavia syitä. Puoliso voidaan myöskin velvoittaa antamaan toisen puolison käytettäväksi sellaista omaisuutta, joka kuuluu heidän yhteisesti käytettäväkseen tarkoitettuun asunto-irtaimistoon tai on toisen puolison työvälineitä taikka on tarkoitettu lasten henkilökohtaista käyttöä varten. Milloin puolison omaisuutta täten on annettu toi-

selle puolisolle, älköön sopimus, jonka omistaja kolmannen henkilön kanssa siitä tekee, rajoittako sanottua käyttö-oikeutta.

5 Luku.

Puolisoiden velat.

52 (22) §.

Kumpikin puoliso vastaa yksin siitä velasta, minkä hän on tehnyt ennen avioliittoa tai sen aikana.

Velasta, jonka jompikumpi puoliso on tehnyt perheen elatusta varten, vastaavat kuitenkin puoliset kumpikin omasta ja toisensa puolesta.

Mitä 2 momentissa sanotaan älköön sovellettako rahalainaan, jonka toinen puoliso on ottanut, älköönkä myöskään, milloin velkoja on tietänyt, että puoliset välien rikkoutumisen vuoksi asuvat erillään.

53 (23) §.

Velasta, jonka molemmat puoliset ovat avioliiton aikana tehneet, vastaavat he kumpikin omasta ja toisensa puolesta, ellei toisin ole sovittu.

54 (24) §.

Jos velkoja tahtoo hakea puolisoa selalaisesta toisen puolison tekemästä velasta, josta puhutaan 52 §:n 2 momentissa, pankoon kanteensa vireille kahden vuoden kuluessa erääntymispäivästä tai, jos velka on maksettava vaadiittaessa, sen syntymisestä; ellei kannetta siinä ajassa nosteta, on kannevalta menetetty.

55 (25) §.

Jos avioliiton purkautuessa on velkaa, joka on tehty yhteistä taloutta tai lasten kasvatusta varten taikka miehen erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi, älköön vaimo olko velvollinen vastaamaan siitä sellaisella omaisuudella, minkä hän purkautumisen jälkeen on työllään ansainnut.

56 (26) §.

Jos puoliso käyttää väärin oikeuttaan tehdä velkaa, josta toinenkin puoliso tulee vastaamaan, on oikeudella valta julistaa hänet menettäneeksi mainitun oikeuden. Sellaisen päätöksen voi oikeus peruuttaa, milloin puoliset siitä sopivat tai muuttuneet olot antavat siihen aiheutta.

Oikeuden päätös on viipymättä kuulutettava, niinkuin kuuluttamisesta on säädetty, kun joku julistetaan holhottavaksi. Jos päätös peruutetaan, on siitäkin samalla tavalla kuulutettava.

6 Luku.

Erinäisiä säännöksiä.

57 (27) §.

Puoliso saakoon ulosmittauksessa ja konkurssissa saatavasta, joka hänellä on toiselta puolisoilta, maksun vasta kaikkien muiden velkojain jälkeen, älköönkä saako saatavalleen pantti- tai etuoikeutta eikä myöskään pidätys-oikeutta toisen puolison omaisuuteen.

Mitä edellä sanotaan ei kuitenkaan koske saatavaa, joka perustuu toisen puolison toista vastaan tekemään rikokseen, eikä myöskään estä panttioikeuden syntymistä kiinteistöön maksamattomasta kauppahinnasta eikä rajoita puolison konkurssipesän oikeutta.

Kolmannella henkilöllä, jolle puolison saatava toiselta puolisoilta on siirtynyt, älköön olko parempaa oikeutta kuin puolisoilla itsellään oli, jos hän on tietänyt tai hänen olisi pitänyt tietää, että saatava oli ollut velallisen puolisoilla. Mitä tässä on sanottu ei kuitenkaan koske saatavaa, joka puolison luona toimitetussa ulosotossa tai puolison konkurssin johdosta on joutunut kolmannelle henkilölle.

58 (28) §.

Jos puoliso luovuttaa tai panttaa toisen puolison suostumuksetta tälle kuuluva tai yhteistä irtainta omaisuutta, olkoon toisella puolisoilla oikeus lunastaa se takaisin. Jos saaja ei ollut vilpittömässä mielessä tai jos vastiketta ei oltu annettu, saakoon puoliso omaisuuden takaisin lunastuksetta.

59 (29) §.

Jos puoliso on rikollisella teolla aiheuttanut toisen puolison kuoleman tai ollut osallinen sellaiseen rikokseen, älköön hänelle osituksessa avio-oikeuden nojalla annettako mitään vainajan omaisuudesta. Jos rikollisuus on vähäinen, harkitkoon kuitenkin oikeus, onko rikoksesta oleva sellaista seuraamusta.

60 (30) §.

Puolisolla on oikeus vaatia, että toinen puoliso ottaa osaa luettelon laatimiseen kumpaisenkin irtaimesta omaisuudesta sekä että, milloin jommallakummalla puolisoilla ei ole avio-oikeutta määrättyyn omaisuuteen, siitä tehdään luetteloon merkintä. Ellei vaatimusta noudateta, määrättäköön puolison pyynnöstä uskottu mies edustamaan toista puolisoa luetteloa laadittaessa. Luetteloon voi puoliso hankkia julkisen notarin, (*poist.*) nimismiehen tai kunnallislautakunnan *puheenjohtajan* todistuksen siitä, minä päivänä luettelo on hänelle esitetty. Milloin omaisuudesta tulee riita, ratkaisee oikeus, mikä todistusvoima luettelolle on annettava.

61 (31) §.

Jos puoliso on, noudattamatta mitä 45 §:n 1 momentissa on säädetty, ennen avioliittoa luovuttanut omaisuutta toiselle puolisoille ja velkoja sittemmin väittää, että luovutus on sellainen lahja, josta mainitussa momentissa puhutaan, on puolison näytettävä, ettei niin ole laita.

Mitä edellä on sanottu todistamisvelvollisuudesta on vastaavasti sovellettava, milloin puoliso on avioliiton aikana antanut omaisuutta toiselle puolisolle.

62 (32) §.

Jos puoliso on, sillä tavoin kuin 45 §:n 1 momentissa sanotaan, ennen avioliittoa lahjakirjalla luovuttanut omaisuutta toiselle puolisolle eikä sittemmin voi maksaa velkaa, josta hän oli vastuussa lahjan tullessa voimaan tai josta hän on tullut vastuuseen vuoden kuluessa sen jälkeen, vastatkoon toinen puoliso puuttuvasta määrästä lahjan arvolla. Milloin vastiketta on annettu, on se siitä vähennettävä. Jos lahja on saajan tuotamuksetta kokonaan tai osaksi hukkaantunut, olkoon hän samassa määrässä vastuusta vapaa. Lahjan antajan ollessa konkurssitilassa älköön vaaditako selvitystä siitä, mitä antajalta puuttuu.

63 (33) §.

Jos puoliso antaa toisen puolison hallita omaisuuttaan, olkoon tällä, ellei toisin ole sovittu tai muuta ole katsottava edellytetyksi, oikeus tilintekovelvollisuutta käyttäen sen tuottoa perheen elatukseen. Antakoon kuitenkin toiselle puolisolle, mitä tuotosta ilmeisesti ei ole mennyt elatukseen.

Puoliso voi milloin hyvänsä peruuttaa 1 momentissa mainitun toimeksiannon, vaikka toisin olisikin sovittu.

64 (34) §.

Jos puoliso avustaa toista puolisoa tämän ansiotoiminnassa ja tahtoo siitä saada korvauksen, on hänen näytettävä, että siitä oli sovittu tai että korvausta oli tarkoitettu annettavaksi tahi että sen suorittaminen työn laatuun ja muuten olosuhteisiin katsoen on pidettävä kohtuullisena.

Ellei korvauksesta oltu sovittu, älköön

siitä tehtäkö kannetta sen jälkeen kun vuosi on kulunut sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana työ suoritettiin. Tällainen korvaus, joka suoritetaan myöhemmin, on katsottava lahjaksi.

65 (35) §.

Ne tarpeelliset esimeet, mitkä puoliso on henkilökohtaista käyttöönsä varten hankkinut niillä varoilla, jotka toinen puoliso on elatusvelvollisuutensa nojalla antanut hänen käytettäväkseen, ovat ensisimainitun puolison omaisuutta.

66 (36) §.

Lahjakirjan, kirjallisen suostumuksen, avioehtosopimuksen ja luettelon, joista puhutaan 35 §:n 2 momentissa sekä 38, 42, 45 ja 60 §:ssä, tulee, jotta ne olisivat päteviä, olla päivättyjä, asianmukaisesti allekirjoitettuja ja kahden esteettömän henkilön oikeaksi todistamia.

III OSA.

(Poist.) Avioliiton purkaminen.

(*Esityksen 1 Luku, sisältävä 1—4 §:t, poist.*)

1 (2) Luku.

Avioliiton peruuttaminen.

67 (5) §.

Jos avioliitto on päätetty henkilöiden kesken, jotka sukulaisuuden tai lankouden vuoksi eivät saa keskenään mennä avioliittoon, tai jos mielisairas tai tylsämielinen on mennyt avioliittoon, on se tuomittava peruuttamaan.

Sama olkoon laki, jos avioliittoon on mennyt henkilö, joka jo oli naimisissa, paitsi milloin aikaisempi avioliitto jo on purkautunut.

68 (6) §.

Puoliso voi vaatia, että avioliitto on peruutava:

1) jos hän avioliittoa päätettäessä oli tilapäisessä mielenhäiriössä tai muussa siihen verrattavassa tilassa;

2) jos hänet on saatettu avioliittoon siten, että toinen puoliso on jättänyt ilmaiseematta pahan taudin tai muun henkilöönsä koskevan, erittäin tärkeän seikan, jonka olisi pitänyt pidättää ensiksimmäintä siihen avioliittoon menemästä, tai antanut siitä väärän ilmoituksen, tahi jos puoliso muuten omatta syyttään on erehtynyt sellaisen seikan suhteen; taikka

3) jos hämet on avioliittoon pakotettu.

Kun kadonneen henkilön, joka on julistettu kuolleeksi, sittemmin havaitaan olevan elossa, voi avioliitto, johon hänen puolisonsa on mennyt, niinkään peruuttua, niinkuin siitä on erikseen säädetty.

69 (7) §.

Kun avioliitto peruuttuu sellaisen seikan nojalla, joka avioliittoa päätettäessä oli toisen puolison tiedossa, mutta ei toisen, olkoon tällä oikeus saada korvausta siitä vahingosta, minkä hän on kärsinyt avioliiton päättämisen johdosta, sen mukaan kuin puolisoitten varallisuussuhteisiin ja muihin seikkoihin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. Sama oikeus olkoon sillä, joka toisen puolison tieteen on avioliittoon pakotettu.

Vahingonkorvaus voidaan määrätä suoritettavaksi kerta kaikkiaan tai määrääjain.

2 (3) Luku.

Avioero.

70 (8) §.

Jos puoliso on rikkonut avioliiton tekemällä huorin, on toisella puolisoilla oikeus saada avioero. Sama olkoon laki, jos puoliso on harjoittanut haureutta samaa sukupuolta olevan henkilön kanssa taikka on sekaantunut eläimeen.

Kun huoruuden perusteella tuomitaan avioeroon, voi oikeus, jos erityistä syytä on, määrätä, että syyllinen puoliso ei saa mennä uuteen avioliittoon, ennenkuin vuosi on kulunut aikaisemman avioliiton purkautumisesta.

71 (9) §.

Jos puoliso on avioliiton aikana saanut sukupuolitautin, olkoon toisella puolisoilla oikeus avioeroon, paitsi milloin ensiksimmäintä voi saattaa uskottavaksi, että tauti ei ole aiheutunut haureudesta, eikä ole saattanut toista puolisoa tartunnanvaaralle alttiiksi.

72 (10) §.

Jos puoliso on tavoitellut toisen puolison henkeä tai törkeästi pahoinpidellyt häntä, olkoon tällä oikeus avioeroon.

73 (11) §.

Jos puoliso on tuomittu vähintään kolmen vuoden vapausrangaistukseen, voi oikeus (*poist.*) toisen puolison vaatimuksesta tuomita avioeroon, milloin siihen harkitaan olevan aihetta.

Niinkään voidaan tuomita avioeroon, jos puoliso on tuomittu rangaistukseen sellaisesta rikoksesta, joka erityisesti on omansa saattamaan hänet halveksimisen alaiseksi.

74 (12) §.

Jos puoliso jatkuvasti väärinkäyttää huumaavia aineita, tuomittakoon toisen puolison vaatimuksesta avioeroon, milloin oikeus katsoo erittäin painavia syitä siihen olevan.

75 (13) §.

Jos puoliso on avioliiton aikana tullut mielisairaaksi tai tylsämieliseksi, olkoon toisella puolisoilla oikeus avioeroon, jos sairaus on jatkunut kolme vuotta eikä ole päteviä toiveita hänen pysyväästä parantumisestaan.

Milloin siihen on erittäin painavia syitä, voidaan tuomita avioeroon, vaikka sairaus on kestänyt lyhyemmän ajan kuin edellä on sanottu.

(*Esityksen 14 § poist.*)

76 (15) §.

Jos puoliset (*poist.*) välien rikkoutumisen vuoksi ovat asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta, olkoon kumpaisellakin oikeus saada avioero; älköön kuitenkaan, milloin toinen puoliso on pääasiallisesti syyppää yhteiselämän lopettamiseen, tuomittako eroon hänen vaatimuksestaan, ellei siihen ole erittäin painavia syitä.

Milloin erillään asuminen johtuu siitä, että puoliso vastoin toisen puolison tahtoa pätevättä syyttä karttaa yhteiselämää, olkoon toisella puolisollla oikeus avioeroon, kun yksi vuosi on kulunut yhteiselämän lopettamisesta.

77 (16) §.

Jos toinen puoliso on poissa eikä hänen tiedetä kolmen viimeisen vuoden aikana olleen elossa, olkoon toisella puolisollla oikeus saada avioero.

78 (17) §.

Kun puoliset tuomitaan avioeroon ja toinen heistä on pääasiallisesti syyppää siihen, voidaan hänet velvoittaa suorittamaan toiselle puolisolle vahingonkorvausta sen mukaan kuin puolisoitten varallisuussuhteisiin ja muihin seikkoihin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. (*Poist.*)

Vahingonkorvaus voidaan määrätä suoritettavaksi kerta kaikkiaan tai määrääjain.

Milloin avioliitto puretaan 70 §:n perusteella tai muuten toisen puolison käyttäytymisen vuoksi, jolla hän on syvästi loukannut toista puolisoa, voi oikeus, tämän vaatimuksesta, julistaa syyllisen menettäneeksi oikeuden saada

osituksessa avio-oikeuden nojalla toisen puolison omaisuutta tai rajoittaa sanottua oikeutta.

79 (18) §.

Kun tuomitaan avioeroon ja toisen puolisoista katsotaan tarvitsevan elatusapua, voi oikeus velvoittaa toisen heistä antamaan sellaista apua sen mukaan kuin hänen kykynsä ja muihin seikkoihin katsoen harkitaan kohtuulliseksi. Elatusapua älköön kuitenkaan annettako puolisolle, joka pääasiallisesti on syyppää eroon, ellei erittäin painavia syitä siihen ole.

Elatusapu voidaan, milloin elatusvelvollisen varallisuusolot ja muut seikat antavat siihen aihetta, määrätä suoritettavaksi kertakaikkisena maksuna. Jos elatusapu on määrätty maksettavaksi määrääjain ja elatukseen oikeutettu menee uusiin naimisiin, rautkoon elatusavun suorittamisvelvollisuus.

3 (4) Luku.

Erinäisiä säännöksiä.

80 (19) §.

(*Poist.*) Tuomitessaan avioliiton purkautumaan tulee oikeuden määrätä puolisoitten lasten huollosta (*poist.*).

Puolisot ovat (*poist.*) avioliiton purkaututtua edelleen samojen perusteiden mukaan kuin sitä ennen velvolliset ottamaan osaa lasten elatukseen; ja määrätköön oikeus, jommankumman vaatimuksesta, minkä verran sen puolison, jolle ei ole uskottu lasten huoltoa, on suoritettava elatusapua.

81 (20) §.

Kun (*poist.*) avioliiton purkamista koskeva asia on oikeuden käsiteltävänä eivätkä puoliset sovi yhdessä asumisesta oikeudenkäynnin aikana, harkitkoon oi-

keus, puolison vaatimuksesta, onko riittävää aihetta siihen, että yhteiselämä heti lopetetaan, ja määrätköön, milloin niin havaitaan olevan laita, soveltamalla mitä 51 ja 80 §:ssä säädetään, lasten huollosta ja puolison elatusvelvollisuudesta sekä puolison oikeudesta käyttää toiselle puolisolle kuuluvaa irtainta omaisuutta.

Jos sellaisessa asiassa, josta 1 momentissa puhutaan, on maalla otettu haaste, voi tuomari, puolison hakemuksesta, sen jälkeen kun toiselle puolisolle on varattu tilaisuus lausuman antamiseen siitä, antaa sellaisen määräyksen kuin edellä on sanottu siksi kun asia tulee oikeuden käsiteltäväksi. Tuomarin toimenpiteeseen älköön muutosta haettako.

82 (21) §.

Sen jälkeen kun kanne (*poist.*) avioliiton purkamisesta on pantu vireille, voi oikeus tai, ellei asiaa vielä ole oikeudessa käsitelty, maalla tuomari puolison tai velkojan pyynnöstä määrätä soveliaan henkilön määrääjassa laatimaan luettelon puolisoiden omaisuudesta ja veloista; ja olkoon sellaisen luettelon laatimisesta soveltuvilta osin voimassa, mitä perunkirjoituksesta on säädetty. Tällaiseen määräykseen älköön muutosta haettako.

83 (22) §.

Vaatimus avioliiton peruutumisesta on niissä tapauksissa, joista puhutaan 67 §:ssä, virallisen syyttäjän tehtävä. Sellaista kannetta voi myöskin ajaa jompikumpi puolisoista sekä, kun avioliitto on peruutuva sillä perusteella, että puoliso oli jo ennen naimisissa, tämän puoliso aikaisemmassa avioliitossa. Jos puoliso, joka avioliittoa päätettäessä oli melisairas, on pysyväisesti parantunut, olkoon avioliiton peruutuminen hänen kanteensa varassa, ja on kanne silloin

tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hänen parantumisestaan.

Avioliiton peruutumisesta 68 §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa on kanne pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun sanotun momentin 1 kohdassa mainittu tila päättyi taikka puoliso sai tiedon peruutuspäätöksestä, josta 2 kohdassa puhutaan, tai vapautui 3 kohdassa mainitusta pakosta.

Avioerokanne on niissä tapauksissa, joista puhutaan 70—73 §:ssä, (*poist.*) tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun avioeroon oikeutettu puoliso sai tiedon siitä seikasta, johon kanne perustuu.

Vaatimukset, jotka perustuvat 78 §:ään, on tehtävä avioliiton purkamista koskevassa oikeudenkäynnissä.

(*Esityksen 23 § poist.*)

84 (24) §.

Kun avioliitto tuomiolla puretaan, tulee vaimon ottaa itselleen se sukunimi, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan, elleivät puoliset sovi siitä, että hän edelleen käyttää miehen nimeä, ja ennen tuomion antamista ilmoita siitä oikeudelle taikka oikeus, katsoen siihen, että vaimo on syytön purkautumiseen ja hänelle olisi haittaa nimen muuttamisesta, taikka muuten erityisistä syistä, hänen pyynnöstään myönnä hänelle sellaista oikeutta.

IV OSA.

Omaisuuden ositus.

1 Luku.

Yleisiä säännöksiä.

85 (1) §.

Kun puoliso on kuollut tai avioliitto on tuomiolla purettu, on, puolison tai

kuolleen puolison perillisten vaatimuksesta, toimitettava omaisuuden ositus, paitsi milloin kumpaisellakaan puolisoilla ei ollut avio-oikeutta toisen omaisuuteen.

(2 mom. poist.)

Ositus tarkoittaa kumpaisenkin puolison avio-oikeuden toteuttamista. Jos puolisoilla on yhteistä omaisuutta, on myöskin, jonkun asianosaisen vaatiessa, sellainen omaisuus osituksessa jaettava.

86 (2) §.

Puolison kuoleman ja osituksen välisenä aikana olkoon se kuolleen puolison omaisuus, johon eloonjääneellä puolisoilla on avio-oikeus, hänen ja perillisten yhteisesti vallittavana.

Eloonjäänyt puoliso olkoon oikeutettu sanottuna aikana edelleen vallitsemaan myöskin sellaista omaisuuttaan, johon toisella puolisoilla oli avio-oikeus; tehköön kuitenkin osituksessa tilin sen vallinnasta kuolemantapauksen jälkeiseltä ajalta sekä omaisuuden tuotosta.

Milloin avioliitto on tuomiolla purettu (poist.), olkoon mitä 2 momentissa on säädetty vastaavasti sovellettava kumpaisenkin puolison oikeuteen vallita omaisuuttaan.

87 (3) §.

Ennenkuin kaikki tietyt velat, joista kuollut puoliso oli vastuussa, on maksettu tai niiden maksamiseen tarvittavat varat on pantu erityiseen hoitoon, älköön ositusta toimitettako, elleivät eloonjäänyt puoliso ja vainajan perilliset siitä yksimielisesti sovi tai vainajan omaisuus ole luovutettu konkurssiin.

88 (4) §.

Jos puolisoilla oli yhteistä velkaa, on osituksessa puolisoilla tai kuolleen puolison perillisillä oikeus vaatia, että siitä ennen ositusta suoritetaan toisen puolen osuus tai että sen maksamisesta annetaan vakuus.

Yhteisestä velasta, joka on tehty perheen elatusta varten, katsotaan puolisoiden vastaavan siinä suhteessa kuin heidän olisi ollut annettava varoja elatukseen.

89 (5) §.

Jos puolisoiden omaisuutta eroteltaessa jonkin irtaimen esineen suhteen ei käy olosuhteista selville eikä myöskään voida näyttää, kummanko puolison omaisuuteen se kuuluu tai että se on yhteistä omaisuutta, on puolisoiden katsottava saaneen sen yhteisesti yhtäläisin oikeuksin.

90 (6) §.

Osituksessa, joka tapahtuu avioliiton peruutumisen johdosta, on se omaisuus, mikä puolisoilla oli avioliittoa päätettäessä tai minkä hän sen jälkeen on perintönä, lahjana tai testamentin nojalla saanut, niin myös mitä sen sijaan on tullut, katsottava sellaiseksi omaisuudeksi, johon toisella puolisoilla ei ole avio-oikeutta.

91 (7) §.

Puolisoilla on oikeus osituksessa päättöpäin erottaa itselleen hänelle kuuluvia vaatteita ja muita esineitä, jotka on tarkoitettu yksinomaan hänen henkilökohdastaan käyttöön varten, ei kuitenkaan enempää kuin puolisoiden oloihin katsoen voidaan pitää kohtuullisena.

92 (8) §.

Jos puoliso on sellaisen omaisuutensa parantamiseen, johon toisella puolisoilla on avio-oikeus, käyttänyt muuta omaisuuttaan, saakoot hän tai hänen perillensä vastiketta ensiksimitästä omaisuudesta.

93 (9) §.

Jos puolison omaisuuden säästöä 99 §:n mukaan määrättäessä sen arvosta on vähennetty saman pykälän 2—4 momentteissa mainittua velkaa, on toiselle puolisoille tai kuolleen puolison perillisille

annettava vastiketta sellaisen omaisuuden säästöstä, johon jommallakummalla puolisoilla on avio-oikeus.

94 (10) §.

Jos puoliso on hoitamalla huolimattomasti taloudellisia asioitaan, käyttämällä väärin oikeuttaan vallita omaisuutta, johon toisella puolisoilla on avio-oikeus, tai muulla hänen oloihinsa soveltumattomalla menettelyllä aiheuttanut, että sellainen omaisuus on oleellisesti vähentynyt, saakoot toinen puoliso tai kuolleen puolison perilliset vastiketta, joka vastaa siitä johtunutta sanotun omaisuuden säästön vähentymistä, niin kuin 93 §:ssä sanotaan. Sellaista vastiketta otettakoon, kuitenkin vain puolet siitä, mitä muuten ei voitaisi suorittaa, myöskin siitä vastikevelvollisen puolison omaisuudesta, johon ei ole avio-oikeutta, mikäli omaisuus ei mene velan katteeksi.

95 (11) §.

Vastiketta on myöskin annettava, niin kuin 94 §:ssä sanotaan, jos puoliso on käyttänyt omaisuutta, johon toisella puolisoilla on avio-oikeus, sellaisen omaisuuden hankkimiseen tai parantamiseen, johon ei ole avio-oikeutta, tai sellaisen (poist.) velan maksamiseen, josta puhutaan 99 §:n 2—4 momenteissa.

96 (12) §.

Vastikkeesta, jota osituksessa ei ole voitu suorittaa, älköön puolisoilla tai kuolleen puolison perillisillä olla saamisoikeutta.

(2 mom. poist.)

97 (13) §.

Kun avioliitto on tuomiolla purettu, on ennen ositusta ja kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomio on saanut lainvoiman, puolisoitten omaisuudesta ja veloista laadittava luettelo, ellei sen no-

jalla, mitä, (poist.) 82 §:ssä on säädetty, luetteloimista jo ole toimitettu. Tässä määrätyn luettelon laatimisesta olkoon soveltuville kohdin voimassa, mitä perunkirjoituksesta on säädetty.

(2 mom. poist.)

2 Luku.

Osituksen toimittaminen.

98 (14) §.

Ositus on toimitettava siinä järjestyksessä kuin perinnönjaosta on säädetty, noudattamalla sen ohessa, mitä tässä luvussa sanotaan.

99 (15) §.

Sen jälkeen kun puolisoitten omaisuus on eroteltu ja se vastike, mikä puolisoille 92 §:n nojalla ehkä on tuleva, on otettu lukuun, määrätään sen omaisuuden säästö, johon puolisoilla on avio-oikeus, erikseen kumpaisenkin puolison omaisuuden osalta siten, että omaisuuden arvosta vähennetään ne puolison yksityiset velat, jotka ovat syntyneet ennen avioliiton purkautumista (poist.), sekä veloista, joista puolisoit ovat vastuussa kumpikin omasta ja toisensa puolesta, niin paljon kuin hänen osalleen tulee.

Jos (poist.) omaisuus, johon ei ole avio-oikeutta, (poist.) avioliittoa päätettäessä *tahi silloin, kun se avioliiton aikana avioehtosopimuksin tehtiin tahi lahjakirjalla tai testamentilla puolisoille annettiin sellaiseksi omaisuudeksi, oli* kiinnityksen nojalla tai muuten erityisesti velan vakuutena (poist.), on tätä velkaa 1 momentissa mainitusta arvosta vähennettävä ainoastaan, mikäli kuin sitä ei voida saada maksetuksi *siitä tahi sen sijaan tulleesta omaisuudesta. Sama olkoon laki velasta, jonka puoliso on tehnyt sellaisen omaisuuden hankkimiseksi tai parantamiseksi, johon ei ole avio-oikeutta.*

Jos velka on johtunut siitä, että puoliso on huolimattomasti hoitanut taloudellisia asioitaan tai muuten menetellyt hänen oloihinsa soveltumattomalla tavalla, on tätä velkaa vähennettävä 1 momentissa mainitusta arvosta ainoastaan, sikäli kuin sitä ei voida saada maksetuksi sellaisesta omaisuudesta, johon ei ole avio-oikeutta.

Kun avioliitto on peruutuva, on ennen avioliittoa syntyneet velat ensi sijassa vähennettävä sellaisen omaisuuden arvosta, johon toisella puolisollla 90 §:n nojalla ei ole avio-oikeutta.

100 (16) §.

Sittenkun niin on menetelty kuin 99 §:ssä sanotaan ja 91 §:ssä sallittu erotaminen puolison vaatimuksesta on tapahtunut, annetaan kumpaisellekin puolelle, tälle 93, 94-tai 95 §:n nojalla ehkä tulevan vastikkeen lisäksi, puolet siitä, mitä on jällellä sellaisen omaisuuden arvosta, johon jommallakummalla puolisollla on avio-oikeus, mikäli ei muuta johdu siitä, mitä (poist.) 59 §:ssä tai (poist.) 78 §:n 3 momentissa on säädetty, tai toinen puoli ole saapa lisää (poist.) 101 tai 102 §:n nojalla.

101 (17) §.

Jos, niinkuin 88 §:n 1 momentissa sanotaan, on tehty vaatimus yhteisen velan maksamisesta tai vakuuden antamisesta siitä eikä niin tapahdu, on, jos puoliso ottaa vastatakseen koko velasta ja siitä antaa vakuuden tai jos perilliset sen tekevät, hänelle tai heille annettava siitä, mikä osituksessa muuten olisi tullut vastapuolelle sellaisen omaisuuden lisäksi, joka ei mene muun velan katteeksi, tai sanotun puolen muun omaisuuden säästöstä omaisuutta, joka vastaa sen puolen osuutta velasta.

102 (18) §.

Vahingonkorvaus, jonka puoliso avioliiton purkautumisen johdosta voi olla velvollinen suorittamaan toiselle puolisolle, on, mikäli se on erääntynyt, osituksessa suoritettava, sikäli kuin siinä korvausvelvolliselle puolisolle tulee tai hänellä muuten on omaisuutta, joka ei mene velan katteeksi. Sama olkoon laki toiselle puolisolle suoritettavasta elatusavusta, joka on erääntynyt.

103 (19) §.

Puoliso, jonka tulee osituksessa luovuttaa omaisuutta, päättäkään itse, mitä hän haluaa luovuttaa. Ellei hän sitä tee, on toimitusmiesten siitä määrättävä. Sellaisen omaisuuden sijasta, jonka hän tahtoo itse pitää, saa hän antaa rahaa omaisuudelle osituksessa määrätyn arvon mukaan.

Jos puoliso on toiselta puolelta saapa omaisuutta, olkoon hänellä oikeus sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saada osalleen työvälineitä ja muuta irtainta tavaraa, jota hän tarvitsee elinkeinonsa jatkamiseksi, sikäli kuin se voi tapahtua tuottamatta tuntuvaa haittaa toiselle puolisolle.

Mitä 1 momentissa sanotaan sovelletakoon myöskin kuolleen puolison perillisiin, mikäli ei puolisolle 2 momentin mukaan tulevasta erityisestä edusta muuta johdu.

3 Luku.

Erinäisiä säännöksiä.

104 (20) §.

Jos puoliso on osituksessa luopunut siitä, mitä hänelle olisi ollut tuleva, eikä sittemmin voi maksaa ennen ositusta syntyntä velkaa, vastatkoot kuolleen puolison perilliset, kukin omasta ja toistensa puolesta, tai toinen puoliso siitä, mikä puuttuu, liiksi saamansa omaisuuden ar-

volla. Jos puoliso on konkurssitilassa, älköön vaadittako selvitystä siitä, mitä häneltä puuttuu. (Poist.)

Mitä 1 momentissa sanotaan älköön sovellettako, milloin ositus on tapahtunut puolison kuoleman johdosta, sellaiseen velkaan, josta kuollut puoliso oli vastuussa.

105 (21) §.

Kun ositus on toimitettu, antakoot puoliso tai kuolleen puolison perilliset siitä tehdyn kirjan oikeuteen; ja on sen antamisesta ja antopäivästä viipymättä kuulutettava virallisissa sanomalehdissä. (Poist.)

(Esityksen 22 § poist.)

106 (23) §.

Jos puoliso tai kuolleen puolison perilliset tahtovat moittia ositusta, olkoon laki miinkuin perinnönjaon moittimisesta on säädetty.

107 (24) §.

Ellei kumpaisellakaan puolisollla ollut avio-oikeutta toisen puolison omaisuuteen, olkoon puolisollla tai kuolleen puolison perillisillä, jotka muuten 85 §:n mukaan voisivat tehdä vaatimuksen osituksen toimittamisesta, oikeus vaatia, että puolisoiden omaisuus on eroteltava 104, 105 ja 106 §:ssä tarkoitetuin oikeusvaikutuksin, ja on tällöin myöskin 85 §:n määräystä yhteisen omaisuuden jakamisesta sekä 89, 97, 98, 101 ja 102 §:n säännöksiä soveltuvilta osin noudatettava.

V OSA.

Yhteisiä säännöksiä.

(Esityksen 1 Luku, sisältävä 1—5 §:t, poist.)

1 (2) Luku.

Elatusoikeuden turvaaminen.

108 (6) §.

Jos puoliso, joka on velvoitettu tai joka täyttääkseen elatusvelvollisuutensa on kirjallisessa todistajain allekirjoittamassa sopimuksessa sitoutunut antamaan varoja toisen puolison käytettäväksi tai tämän ja lasten elatukseen, on laiminlyönyt velvollisuutensa eikä vaadittaessa ole antanut vakuutta velvollisuutensa täyttämiseksi, voidaan sen turvaamiseksi määrätä, että määräosa puolison palkasta on, sikäli kuin se erääntyy, maksettava toiselle puolisolalle. Määräystä sellaisesta palkan pidättämisestä älköön kuitenkaan annettako maksuerän suorittamiseksi, joka on erääntynyt aikaisemmin kuin vuotta ennen pidätyksen hakemista.

Jos maksuvelvollinen puoliso on lastensa huoltaja tai on velvollinen elättämään avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, älköön erääntyneestä palkasta pidätettävä enempää kuin että hän voi täyttää elatusvelvollisuutensa myöskin lapsia kohtaan.

109 (7) §.

Määräystä palkan pidättämisestä pyytäköön puoliso, liittäen anomuksen oheen tuomion tai muun asiakirjan, jossa maksuvelvollisuus on määrätty, ulosottomieheltä, jonka tulee, jos hän anomukseen suostuu, viipymättä toimituttaa päätöksestään kirjallinen tieto sekä asianomaiselle työnantajalle tai sille viranomaiselle, jonka tulee maksaa palkka, että maksuvelvolliselle puolisolalle. Ulosottomiehen määräystä, joka katsotaan ulosmittaukseksi, on, vaikka siitä valitetaan, heti noudatettava.

Työnantaja olkoon velvollinen vaadittaessa antamaan ulosottomiehelle määräystä varten tarpeelliset tiedot.

110 (8) §.

Jos palkasta pidätetty erä maksetaan muulle kuin sille puolisolle, joka on oikeutettu sen saamaan, voidaan mainittu erä ulosmitata työnantajalta tai siltä virkamieheltä, jonka asiana palkan maksaminen on ollut.

111 (9) §.

Ulosottomiehellä on valta muuttaa palkan pidättämisestä antamaansa määräystä, milloin aiheutta siihen ilmaantuu.

Jos puoliso on suorittanut erääntyneen maksun ja antanut vakuuden elatusvelvollisuutensa vastaisesta täyttämisestä tai jos muusta syystä ei ole tarpeen pitää määräystä voimassa, peruuttakoon ulosottomies määräyksen.

112 (10) §.

Palkkaerää, joka on pidätetty puolisoitten asuessa erillään välien rikkoutumisen vuoksi, älköön ulosmitattako elatusvelvollisen puolison muusta velasta, paitsi milloin velkoja ei muuten saisi saatavaansa maksetuksi eikä toisen puolison ja lasten elatus ole mainitun palkkaerän varassa. Mitä tässä on sanottu on vastaavasti sovellettava palkkaerään, joka avioliiton purkauduttua on pidätetty sellaisten puolison lasten elatusta varten, jotka ovat toisen puolison huostassa.

Jos puolison varat on luovutettu konkurssiin, älköön konkurssin aikana palkkaerää, joka kuuluu konkurssipesälle, pidätettäväksi toisen puolison tai lasten hyväksi.

113 (11) §.

Mitä edellä on säädetty palkan pidättämisestä on voimassa myöskin puolisolle tulevaan eläkkeeseen ja elinkorkoon nähden.

2 (3) Luku.

Erinäisiä säännöksiä.

114 (12) §.

Oikeus voi, sen estämättä mitä se on päättänyt puolison elatusvelvollisuudesta tai oikeudesta käyttää toiselle puolisolle kuuluvaa irtainta omaisuutta, jommankumman vaatimuksesta määrätä asiasta toisin, kun oleellisesti muuttuneet olot sitä vaativat.

Päätös, josta puhutaan (*poist.*) 49 §:n 2 momentissa ja (*poist.*) 81 §:ssä, voidaan peruuttaa, milloin olosuhteet antavat siihen aiheutta.

115 (13) §.

Sopimusta, jonka puoliset ovat tehneet perheen tai toisen puolison ja lasten elatuksesta taikka puolison oikeudesta käyttää toiselle puolisolle kuuluvaa irtainta omaisuutta, voi oikeus puolison vaatimuksesta muuttaa, jos se havaitaan ilmeisesti kohtuuttomaksi tai oleellisesti muuttuneet olot antavat siihen aiheutta.

Sama olkoon laki, jos vahingonkorvauksesta tai osituksesta avioliiton purkamisen (*poist.*) varalta tehty sopimus on ilmeisesti kohtuuton.

116 (14) §.

Oikeuden päätös lasten huollosta tai puolison elatusvelvollisuudesta voidaan, vaikka siihen haetaan muutosta, heti panna täytäntöön, niinkuin se olisi saanut lainvoiman. Sama olkoon laki päätöksestä, joka koskee puolison oikeutta käyttää toiselle puolisolle kuuluvaa irtainta omaisuutta tai puolison julistamista menettäneeksi oikeuden tehdä velkaa, josta toinenkin puoliso on vastuussa.

Jos puolison elatusvelvollisuutta koskevaa päätöstä sittemmin muutetaan tai päätös kumotaan, harkittakoon oikeus, onko puoliso saapa takaisin, mitä hän jo on suorittanut, tai osan siitä.

Laki

a avioliittolain voimaanpanosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

1 §.

Avioliittolaki tulee voimaan — — —. Sillä kumotaan 1734 vuoden lain naimiskaari, mikäli se vielä on voimassa, perintökaaren 8 luvun 1—6 §, huhtikuun 15 päivänä 1889 aviopuolisojen omaisuus- ja velkasuhteista annettu laki sekä asetus avioliiton solmimisesta siviiliviranomaisen edessä marraskuun 2 päivältä 1917, niin myös muut määräykset, jotka ovat ristiriidassa *avioliittolain* säännösten kanssa. Kuitenkaan ei tapahdu muutosta siinä, mitä oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 1 §:ssä ja 17 luvun 7 §:ssä säädetään tuomarin ja todistajain esteellisyydestä (*poist.*) naimiskaaren 2 luvussa mainitun sukulaisuuden tai lainkouden vuoksi.

Vangin oikeudesta mennä avioliittoon on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

2 §.

Sellaisten puolisoitten oikeussuhteisiin, jotka ovat menneet avioliittoon ennen *avioliittolain* voimaantuloa, on aikaisempaa lakia edelleen sovellettava, mikäli ei järempänä 3 ja 4 §:ssä toisin sanota.

3 §.

Avioliittolain tultua voimaan on myöskin sitä ennen päätetyissä avioliitoissa miehen edusmiehyys katsottava poistetuksi. Kuitenkin vallitkoon mies, mikäli ei järempänä toisin säädetä, yhtä laajalti kuin tähän saakka puolisoitten omaisuutta ja olkoon yksin oikeutettu kantamaan ja vastaamaan asioissa, jotka koskevat hänen vallittavanaan olevaa omaisuutta; älköönkään tällaista omaisuutta käytettävä vaimon tekemän ve-

lan maksuun laajemmalti kuin mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Puolisot älkööt tehkö keskenään sopimuksia muista asioista kuin niistä, joista puhutaan *avioliittolain* (*poist.*) 46—48, 51, 79 ja 80 §:ssä sekä tämän pykälän 4 momentissa.

Vaimo vallitkoon omaisuutta, jonka hän *avioliittolain* tultua voimaan saa perinnön, lahjan tai testamentin nojalla, sekä sellaisen omaisuuden tuottoa silloinkin, kun omaisuus aikaisemman lain mukaan olisi ollut miehen vallittavana.

Puolisot voivat tehdä avioehtosopimuksen siitä, että sellainen omaisuus, jonka toinen heistä omakseen saa, on oleva hänen yksityistä omaisuuttaan, niin myös siitä, että vaimo saa vallita omaa kiinteää omaisuuttaan. Sellaiseen avioehtosopimukseen on sovellettava, mitä *avioliittolain* (*poist.*) 42—44 ja 66 §:ssä sanotaan.

4 §.

Avioliittolain (*poist.*) 39, 40 ja 46—51 §:n sekä III ja V osan säännöksiä on soveltuvilta kohdilta noudatettava myöskin sellaisiin puolisoihin nähden, jotka ovat menneet avioliittoon ennen sen voimaantuloa. Arvosteltaessa kumpaisenkin puolison kykyä ottaa osaa perheen elatukseen on tällöin otettava huomioon sen omaisuuden suuruus, jota hän vallitsee.

Jos puolisot ovat saaneet pesäeron, on sen jälkeen kun tuomion suhteen on menetetty niinkuin *avioliittolain* (*poist.*) 43 §:ssä sanotaan avioehtosopimuksesta ja jako on toimitettu, sanottua

lakia sellaisenaan heihin sovellettava; älköön kuitenkaan toisella puolisoilla oiko avio-oikeutta toisen omaisuuteen, ellei avioehtosopimuksin toisin määrätä. Paitsi niissä tapauksissa, jolloin pesäero tätä ennen on voitu myöntää, olkoon puolisoilla oikeus saada pesäero myöskin, kun ovat siitä yksimieliset.

5 §.

Mitä rikoslain 9 luvun 3 §:ssä, konkurssisäännön 13 §:ssä tai muuten yleisessä laissa on vaimosta tai leskivaimosta säädetty on soveltuviissa tapauksissa voimassa myöskin miehestä tai leskimiehestä.

6 §.

Avioliiton peruuttaminen ei vaikuta avioliitossa siitettyjen lasten oikeudelliseen asemaan.

Lapsi, joka on siitetty avioliiton ulkopuolella, on, jos sen vanhemmat sittemmin menevät avioliittoon keskenään, katsottava avioliitossa siitetyksi.

Lapsella, joka on kihlakumppanien siittäjä tai jonka vanhemmat sittemmin ovat kihlautuneet, olkoon samanlainen oikeudellinen asema kuin sellaisella avioliiton ulkopuolella syntyneellä lapsella, jonka lapsen isä on asianomaisessa järjestyksessä tunnustanut omakseen. Sama olkoon laki lapsesta, joka on väkisin maaten siitetty.

Niihin lapsiin, jotka on siitetty ennen *avioliittolain* voimaantuloa, sovelletaan aikaisemman lain säännöksiä lasten oikeudellisesta asemasta.

7 §.

Sellaisen lapsen lakimääräisenä holhoojana, joka on siitetty ennen *avioliittolain* voimaantuloa ja jonka vanhempia ei ole kirkollisella tai siviilivihkimisellä avioliittoon yhdistetty, olkoon sen äiti siinäkin tapauksessa, että avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista

annettua lakia ei ole sovellettava. Jos oikeus katsoo hänet sopimattomaksi, on toinen holhooja määrättävä.

8 §.

Sen jälkeen kun kolme vuotta on kulu-
nut *avioliittolain* voimaantulosta älköön mies tai nainen (*poist.*) naimiskaaren 3 luvun 9 tai 10 §:n tahi 5 luvun 1 §:n nojalla nostako kannetta makaamisen perusteella, joka on tapahtunut ennen viimeksimainittua ajankohtaa, älköönkä muutenkaan perustako siihen mitään oikeutta, jonka tueksi ei voida vedota ennen sanotun ajan päättymistä vireillepantuun kanteeseen tai sitä ennen tapahtuneeseen vahvistamiseen.

Jos joku 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa tahtoo siinä mainitun lainkohdan nojalla estää aiottua avioliittoa eikä esteeksi esitettyä suhdetta ole vahvistettu, on asiassa meneteltävä, niinkuin aikaisemmassa laissa on sanottu.

Sillä, jonka oikeus *avioliittolain* tultua voimaan on julistanut jonkun aviopuolisoiksi, olkoon osituksessa sama oikeus kuin jos vihkiminen olisi tapahtunut.

9 §.

Suhteen, josta puhutaan (*poist.*) naimiskaaren 3 luvun 9 ja 10 §:ssä sekä 5 luvun 1 §:ssä ja jota ei ole vahvistettu kirkollisella tai siviilivihkimisellä, voi tasavallan presidentti jommankumman asianosaisen hakemuksesta purkaa erivapautuksella, jos syytä siihen on.

10 §.

Asiassa, joka koskee (*poist.*) avioliiton purkamista, voidaan vastaaaja, jonka olinpaikkaa ei tiedetä, haastaa kuuluttamalla haaste virallisissa sanomalehdissä niinkuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:n 2 ja 4 momentissa sanotaan, vaikkakaan siinä mainittuja edellytyksiä ei ole olemassa.

Jos vastaaja, joka on haastettu kuulutuksella virallisissa sanomalehdissä, jää ilman laillista estettä oikeuteen saapumatta, on uskottu mies määrättävä edustamaan häntä oikeudenkäynnissä.

11 §.

(*Poist.*) Avioliiton purkamista koskevassa asiassa tulee oikeuden totuuden ilmisäämiseksi hankittua tarpeellinen selvitys sekä ratkaista asia vapaasti harjittuaan, mitä siinä on tullut ilmi.

Jos vastaaja, joka on haastettu muulla tavoin kuin virallisiin sanomalehtiin otetulla kuulutuksella, jää oikeuteen saapumatta eikä näytä laillista estettä, voi oikeus kuitenkin ottaa asian päätettäväksi. Takaisinvoittoa älköön sellaisessa tapauksessa haettako.

Avioliiton purkamista koskevassa asiassa (poist.) on virallisen syyttäjän alioikeudessa valvottava julkista etua. Jos syyttäjä katsoo, että tämä tai ylempi oikeus on riittävältä perusteelta tuominut (*poist.*) avioliiton purkautumaan, tulee hänen hakea päätökseen muutosta. (4 mom. *poist.*)

12 §.

Avioliiton purkamista (*poist.*) koskevat asiat, jotka *avioliittolain* voimaan tullessa ovat oikeudessa vireillä, ovat käsiteltävät ja ratkaistavat uuden lain mukaan; kuitenkin on, jos kanne olisi aikaisemman lain mukaan ollut hyväksyttävä, mutta olisi uuden mukaan hylättävä, ensiksimmäintua lakia tässä kohden sovellettava.

Avioeroa koskevain erivapaushakemusten, jotka *avioliittolain* tullessa voimaan ovat ratkaisematta, on katsottava rauenneen.

13 §.

Jos joku on sellaisessa kirjallisessa vakuutuksessa, joka lain mukaan on kuulutusviranomaiselle tai vihkipäälle annettava, vastoin parempaa tietoaan antanut väärän ilmoituksen eikä ole sitä ennen vihkimistä oikaissut, tuomittakoon vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi taikka sakkoon. Jos se tapahtui varomattomuudesta, olkoon rangaistus sakkoa.

14 §.

Työnantaja, joka laiminlyö palkan pidättämistä varten tarpeellisten tietojen antamisen ulosottomiehelle tai antaa vääriä tietoja, tuomittakoon enintään kahteenkymmeneen päiväsakkoon.

15 §.

Avioliittolaissa tarkoitetaan sukupuoli-
taudilla kuppatautia, pehmyttä haavaa ja tippuria.

16 §.

Tarkemmat säännökset siitä, miten esteettömyys avioliittoon on selvitettävä sekä kuuluttaminen ja siviilivihkiminen toimitettava, niin myös muut *avioliittolain* sekä tämän lain soveltamista varten tarpeelliset määräykset annetaan asetuksella.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan

Laki

eräiden perintökaaren säännösten muuttamisesta.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

eräistä muutoksista kauppakaareen.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

eräistä muutoksista rikoslain 40 lukuun.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

eräiden ulosottolain säännösten muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten ulosottolain 4 luvun 10 ja 11 § sekä 7 luvun 4 § näin kuuluviksi:

4 Luku.

10 ja 11 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

7 Luku.

4 §.

Jos useammat ovat saaneet perinnön ja joku heistä toisten suostumatta lainvastaisesti ottaa haltuunsa pesän omaisuuden taikka jos muuten kuolinpesänosakas tai yhteisen omaisuuden osakas, jonka hallussa omaisuus on, tuntuvasti on mennyt oikeuttansa ulommaksi, määrätköön ulosotonhaltija, kun syytä on, toimitsijan ottamaan pesän haltuunsa ja sitä

hoitamaan taikka pankoon, jälkimäisessä tapauksessa, omaisuuden takavarikkoon tahi myymis- tai hukkaamiskielon alaiseksi, sen mukaan kuin 1, 2 ja 3 §:ssä on sanottu.

Jos näytetään todennäköisin syin, että puolisolalle avioliittolain 86 §:n 2 ja 3 momentissa myönnetty oikeus vallita sellaista omaisuutta, johon toisella puolisolalla on avio-oikeus, tuottaisi perillisille tai toiselle puolisolalle tuntuvaa vahinkoa, määrätköön ulosotonhaltija, ellei puoliso anna vakuutta, toimitsijan ottamaan omaisuuden haltuunsa siksi, kun ositus on tapahtunut.

Tämä laki tulee voimaan; joiden varallisuussuhteisiin on sovellet-
kuitenkin on mitä ulosmittauksesta puo- tava ennen sanottua päivää voimassa
lisoiden pesässä on ollut säädettyinä edel- ollutta lakia.
leen noudatettava puolisoihin nähden,

Laki

eräistä muutoksista oikeudenkäymiskaaren 10 lukuun.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan täten oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 8 ja 9 § sekä muutetaan saman luvun 2, 10 ja 11 § näin kuuluviksi:

2 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

Laillisenä tuomioistuimena asiassa, joka koskee avioliiton aikaantulemista tai purkamista (*poist.*), on sen paikkakunnan oikeus, missä vastaaja asuu. Ellei vastaajalla ole asuinpaikkaa Suomessa, on kanne ajettava siellä, missä hän viimeksi on asunut tai missä kantaja asuu. Milloin kanne kohdistetaan molempiin aviopuolisoihin ja näillä ei ole yhteistä asuinpaikkaa, on asia käsiteltävä siellä, missä jompikumpi asuu tai, ellei kumpainkaan asu Suomessa, missä jommallakummalla on viimeksi ollut asuinpaikka. Ellei laillista

tuomioistuinta ole, sen mukaan kuin edellä on sanottu, on asia käsiteltävä Helsingin raastuvanoikeudessa. Kuitenkin voidaan kanne, joka perustuu rikokseen, ajaa myöskin siellä, missä rikos on tehty.

11 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan

Mitä 2 ja 11 §:ssä niiden entisessä muodossa säädetään laillisesta tuomioistuinta asioissa, jotka koskevat omaisuuden erilleen ottamista tai pesäeroa, on edelleen noudatettava puolisoihin nähden, joiden varallisuussuhteisiin on sovellettava ennen sanottua päivää voimassa ollutta lakia.

Laki

eräistä muutoksista holhouslakiin elokuun 19 päivältä 1898.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten elokuun 19 päivänä 1898 annetun holhouslain 5, 15, 23, 24, 26, 28, 34, 37, 50 ja 56 § näin kuuluviksi:

5 ja 15 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

23 §.

Alaikäisen lakimääräisinä holhoojina olkoot molemmat vanhemmat yhteisesti.

Jos toinen heistä kuolee tahi erotetaan holhoustoimesta, olkoon toinen yksin holhoojana.

Jos vanhemmat asuvat erillään (*poist.*) välisen rikkoutumisen vuoksi tai jos avioliitto on tuomiolla purettu, olkoon lap-

sen holhoojana se, jolle oikeus on uskonut sen huollon. Jos vanhemmat ovat yksimieliset, on oikeuden annettava päätöksensä heidän toivomuksensa mukaan, jollei se ole vastoin lapsen etua; elleivät he siitä sovi, määrätkään oikeus asiasta etupäässä lapsen etua silmälläpitäen. Jos toinen on pääasiallisesti syypää yhteiselämän lopettamiseen ja he ovat yhtä soveliaat lapsen huoltajiksi, olkoon toinen siihen lähin.

Sellaisen lapsen holhoojasta, jonka vanhempia ei ole yhteen vihitty, on erikseen säädetty.

24, 26, 28 ja 34 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

37 §.

Vanhempien ollessa lapsensa holhoojia edustaa isä lasta tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona, ellei äitiä ole katsottu siihen soveliaammaksi. Jos lapsella on erityistä omaisuutta, sovelletaan mitä nyt on sanottu myöskin oikeuteen hoitaa sellaista omaisuutta. Jos,

useiden ollessa holhoojia, muuten on syytä jakaa holhoustoimi holhoojien kesken, määrätkään siitä oikeus asianhaaran mukaan.

Mikäli holhoustoimi on jakamatonna, hoitakoot holhoojat sitä yhteisesti; kuitenkin saa maksuja lainvoimaisesti suorittaa jollekin holhoojista.

Jos holhoojat ovat eri mieltä, ratkaisekoon holhouslautakunta heidän välinsä, kun lapsen etu vaatii, että asiaa ei ole jätettävä sikseen.

Holhoojat, joilla on holhoustoimi jakamatonna, olkoot siitä holhotille vastuussa kukin omasta ja toistensa puolesta; älköön kuitenkaan toinen olko velvollinen kärsimään sellaisesta toisen huolimattomuudesta taikka hairahduksesta, jonka estäminen ei ollut hänen vallassaan ja velvollisuutenaan.

50 ja 56 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan

Laki

marraskuun 9 päivänä 1868 annetun konkurssisäännön muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten marraskuun 9 päivänä 1868 annetun konkurssisäännön 10, 42, 46, 47, 54 ja 85 § näin kuuluviksi:

10 ja 42 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

46 §.

(Mom. a)—g) kuten hallituksen esityksessä.)

h) Jos velallinen on hänen ja hänen puolisonsa tahi tämän perillisten välisessä osituksessa huomattavassa määrässä luopunut oikeudestaan ja jos kon-

kurssin alkaessa ei ole kulunut enempää kuin vuosi siitä, kun osituskirja annettiin oikeuteen, peräytykseen ositus (*poist.*) (Mom. i) kuten hallituksen esityksessä.)

j) Jos velallisen puolisoilta saadaan takaisin omaisuutta, jonka tämä on saanut lahjaksi, taikka jos velallisen ja hänen puolisonsa tahi tämän perillisten välisen ositus peräytyy, ja jos puoliso tahi perilliset ovat sen johdosta, mitä säädetään *avioliittolain* 62 tai 104 §:ssä, en-

nen konkurssin alkua maksaneet jonkin velallisen velan, olkoon konkurssipesä velvollinen suorittamaan takaisin, mitä siten on maksettu, korkoineen.

(Mom. k) kuten hallituksen esityksessä.)

1) Jos havaitaan, että joku, jonka perillinen velallinen on, testamentilla tahi lahjalla on loukannut jälkimmäisen lailista oikeutta, olkoon tämän velkojilla valta, ellei sellaisen toimen moittimisen aika ole päättynyt, ajaa moitekannetta velallisen sijassa; ja menköön konkurssipesään, mitä sen kautta saadaan.

47, 54 ja 85 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee noudatettavaksi
 Kuitenkaan ei 85 §:ssä vaimolle myönnettyä erityistä etua ole naisella, jonka omaisuussuhteita säännöstellään aikaisemmalla lailla, ja on 47 §:ää sen entisessä muodossa sovellettava sellaiseen konkurssiin, jossa valvontapäivä on ollut uuden lain tullessa voimaan.

Laki

velan maksusta kuolemantapauksessa sekä perinnönluovutuksesta ja omaisuuden päältäpäin-ottamisesta kuolleen puolison pesässä marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan täten 9, 10, 13 ja 20 § velan maksusta kuolemantapauksessa sekä perinnönluovutuksesta ja omaisuuden päältäpäin-ottamisesta kuolleen puolison pesässä marraskuun 9 päivänä 1868 annetussa asetuksessa ja muutetaan asetuksen nimike sekä sen 3, 5, 8, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 28 ja 32 § näin kuuluviksi:

Asetus velan maksamisesta kuolemantapauksessa sekä perinnönluovutuksesta.

3, 5, 8, 12, 14, 15, 16 ja 17 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

19 §.

Jälkeenjäänyt puoliso, joka oikealla tavalla on omaisuuden luovuttanut, olkoon vapaa vainajan velasta, ellei velka avioliittolain II osan 5 luvun mukaan ole myöskin hänen vastattavanaan.

22, 28 ja 32 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan
 Kuitenkin on 3 §:ää sen entisessä muodossa sovellettava sellaiseen konkurssiin, jossa valvontapäivä on ollut uuden lain tullessa voimaan, sekä puheenaolevaa asetusta sellaisenaan, 22 ja 28 §:ää lukuunottamatta, edelleen noudatettava, jos vainaja oli naimisissa ja puolisoitten varallisuussuhteisiin oli sovellettava ennen sanottua päivää voimassa ollutta lakia.

Laki

velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 9 §:n muuttamisesta.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

määräajasta velkomisasiossa sekä vuosihaastosta marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 7 (poist.) §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten määräajasta velkomisasiossa sekä vuosihaastosta marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 7 (poist.) § näin kuuluvaksi:

7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

(8 § poist.)

Tämä laki tulee voimaan; kuitenkin on *edellämäinittua säännöstä sen* entisessä muodossa edelleen noudatettava puolisoihin nähden, joiden varallisuussuhteisiin sitä ennen voimassa ollutta lakia on sovellettava.

Laki

kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen muuttamisesta.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

säästöpankeista lokakuun 18 päivänä 1918 annetun lain 16 §:n muuttamisesta.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä marraskuun 14 päivänä 1928.

Asiaa ovat valiokunnassa käsitelleet verinen (osittain), Jacobsson, Komu, Luostarinen, Molin, Muhonen (osittain), Nurmesniemi, Oksanen, Rapo, Saarelainen ja Tabell.

Vastalauseita.

I.

Maamme nykyinen avioliittolainsäädäntö on aivan keskiaikaisella kannalla. Vaikkapa muilla aloilla onkin saatu runsaasti uudistuksia aikaan, ovat avioliittoa koskevat säännökset voimassa melkein sellaisinaan kuin ne v. 1734 lain naimiskaaressa on säädetty. Kehitys kaikilla elämän aloilla on mennyt niin huomattavasti eteenpäin, ettei nykyinen avioliittolainsäädäntömme enää voi vastata ajan vaatimuksia. Kun nyt olemme joutuneet tätä ajan ja tarpeenvaativaa lainsäädäntöä uudistamaan, olisi odottanut, että siitä laaditaan kaikin puolin uudenaikainen ja tarkoitustaan vastaava. Näin ei kuitenkaan näytä käyvän. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä säilytetään esim. avioliiton päättämiseen nähden kirkollisille viranomaisille yhtäläiset oikeudet kuin siviiliviranomaisillekin ja tämän saman kannan on valiokunnan enemmistökin hyväksynyt. Tämä kanta ei kuitenkaan ole mielestämme oikea, sillä avioliiton yhteiskunnallisen luonteen mukaista olisi sen päättäminen siviiliviranomaisen edessä. Avioliittohan on suhde, joka aiheuttaa siviilioikeudellisia velvollisuuksia ja oikeuksia aviopuolisoille ja siksi olisikin se päätettävä siviilimenoin, jota kirkollinen vihkiminen ei suinkaan tarkoita. Sen tarkoituksenahan on pääasiassa olla jonkinlaisena sakramenttina, sakramenttina, joka aiheuttaa suhteen, jota ei mikään maallinen oikeus saisi mennä purkamaan. Tästä syystä kirkko onkin aivan viime aikoihin saakka vastustanut kaikkia avioeroja.

Tosin lainvalmistelukuntakin asettuu samalle kannalle avioliiton päättämiseen nähden kuin hallituksen esityksessä on asetettu ja valiokunnan enemmistö on hyväksynyt, vaikkapa lainvalmistelukunta myöntääkin siviiliviranomaisen edessä päätetyn avioliiton yksistään päteväksi yhteiskunnan kannalta katsoen. Lainvalmistelukunta asettuu sille kannalle, että huolimatta avioliiton yhteiskunnallisesta merkityksestä ja sitä seuraavista juriidisista suhteista, olisi aviokumppaneille jätettävä oikeus valita avioliiton päättämismuoto, siis oikeus päättää avioliittonsa joko siviilitai kirkollisen viranomaisen edessä. Tätä molempi-parempi-kantaansa perustelee lainvalmistelukunta sillä, että kirkollinen vihkiminen muka antaa paremmin juhlallisuuden leiman avioliiton päättämislle kuin siviilivihkiminen, ja että kirkollinen vihkiminen muka soveltuu kansamme käsitykseen, koska muka avioliittoja päätetään suhteellisen vähän siviiliviranomaisen edessä, vaikka meillä siihen on ollut v:sta 1918 lähtien tilaisuus. Nämä perustelut eivät kuitenkaan ole mielestämme oikeat. On otettava ensiksikin huomioon, ettei maaseudulla ole ollut niin hyviä mahdollisuuksia avioliiton päättämiseen siviiliviranomaisen kuin papin edessä ja ettei siviilivioliitto ole näin lyhyenä aikana voinut vielä vakiintua yleisempään käytäntöön, sillä kirkko on monien vuosisatojen aikana voinut juurruttaa ihmisten mieliin holhousvaltansa niin hyvin,

ettei ole ihmettelemistäkään, jos se ihmisiä vielä sitoo tässäkin asiassa. Tilasto kuitenkin osoittaa, että siviilivihkiminen alkaa voittaa vuosi vuodelta yhä enemmän alaa. Kun nyt lainvalmistelukuntakin tunnustaa tämän avioliiton päättämismuodon yhteiskunnan kannalta ainoaksi päteväksi, olisi se otettava myöskin käytäntöön. Näinhän on tehty monissa muissakin Europan maissa, joiden avioliittolainsäädäntö on ollut nyt meillä käsiteltävänä olevan mallina. M. m. Saksassa ja Sveitsissä on siviilivihkiminen ainoa laillisesti pätevä vihkimismuoto.

Kun, kuten edellä on osoitettu, kirkollinen vihkiminen on katsottava sakramentiksi, ei sille siis olisi annettava täyttä pätevyyttä avioliittoa päätettäessä. Mutta kun sitä kuitenkin vielä osa kansastamme halunnee käyttää, olisi mielestämme varattava sitä haluaville tilaisuus hankkia tuo siunaus, silti antamatta tälle toimitukselle laillista pätevyyttä avioliittoa solmittaessa. Kun lainsäätäjät jättää tämän siunaamisoikeuden, ei sillä, että avioliitto ensin päätetään siviiliviranomaisen edessä, loukata edes kenenkään uskonnollisia tunteitakaan. Ja täten tulee asian virallinen puoli ja siis yhteiskunnan kannalta tärkein toimitus lainsäädännöllä yhdenmukaistetuksi.

Kun emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan avioliiton päättämismuotoa koskevassa kysymyksessä, ehdotamme

että laki saisi siltä osaltaan seuraavan muodon:

1 §.

Avioliitto on päätettävä siviilivihkimisellä. Kuitenkin olkoon sitä haluavilla oikeus vihittää tämän lisäksi itsensä myöskin kirkollisesti.

Jos ensimmäinen pykälä hyväksytään ehdottamassamme muodossa, aiheutuu siitä muutosten teko myöskin muutamiin muihin avioliiton päättämistä koskeviin pykäliin.

Tämän vuoksi ehdotamme vielä muutamia muitakin muutoksia.

5 §. Kun lakiehdotuksen 22 §:ssä puuhataan viranomaisesta, joka on oikeutettu avioliiton päättämään, on tämä pykälä tarpeeton. Sen vuoksi ehdotamme,

että lakiehdotuksen 5 § poistetaan.

12 (13) §. Ehdotamme pykälälle seuraavan sanamuodon:

Kuulutuksen avioliittoon antaa maalla ja kauppalassa kihlakunnan tuomari tai kihlakunnanoikeuden puheenjohtaja taikka erityinen korkeimman oikeuden määräämä viranomainen sekä kaupungissa maistraatin puheenjohtaja tai maistraatin määräyksen mukaan joku sen lainoppineista jäsenistä taikka järjestysoikeuden puheenjohtaja.

14 (15) §. Kun kirkollisella kuulutuksella ei tule olemaan minkäänlaista sitovaa merkitystä senjälkeen kun kirkollinen vihkiminen jää vain siunaukselliseksi toimitukseksi, niin on tämän pykälän 2 mom. tarpeeton. Ehdotammekin,

että pykälästä poistetaan 2 momentti.

16 (17) §.

Kuulutus on julkipantava neljäntoista päivän ajaksi, julkipanopäivää niihin lukematta, sen tai niiden kuntain kunnallisia ilmoituksia varten varatulle taululle, missä kihlakumppanit ovat kirkonkirjoihin tai vastaavaan rekisteriin merkityt.

17 (18) §.

Joka tahtoo estää aiottua avioliittoa, esittääköön syynsä 13 (14) §:ssä mainitulle kuulutusviranomaiselle, jonka on tutkittava, onko avioliitto sallittu.

19 (20) §.

Jos kihlakumppani on vaarallisesti sairaana taikka sodan aikana sotapalveluksessa tai siihen kutsuttu, voidaan avioliitto päätää kuulutuksetta.

20 § on mielestämme tarpeeton, koska seuraavassa pykälässä puhutaan viranomaisesta, joka on oikeutettu vihkimisen toimittamaan. Siksi ehdotamme,

että 20 § poistetaan.

20 (22) §.

Vihkimisen toimittaa se, joka on antanut kuulutuksen, tai muu viranomainen, jolla on oikeus vihkiminen toimittaa.

22 (24) §.

(Alku kuten mietinnössä) — — — vihki-
jälle 15 (16) §:ssä säädetty — — — (kuten
mietinnössä).

23 (25) §.

Vihkiminen toimitetaan siten kuin voimassa olevassa siviilivioliittolaissa on siitä säädetty.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1928.

• **Ville Komu.**

Atte J. Muhonen.

K. Hakala.

Edellä olevaan yhdyin.

Emil J. Tabell.

II.

Allekirjoittanut on sitä mieltä, että avioliittolain 55 § ja konkurssisäännön muuttamista koskevan lain 85 § ovat poistettavat sekä että ensiksi mainitun lain 32, 76 ja 84 § kuin myös konkurssisäännön muuttamista koskevan lain johtolause ovat muutettavat näin kuuluviksi:

32 §.

Vaimo saa avioliittoon mennessään miehensä sukunimen; käyttäköön kuitenkin, jos hän tahtoo ja ennen vihkimistä siitä vihki-
jälle ilmoittaa, sitä nimeä, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan, *tahi, jos hän on aikaisemmin ollut naimisissa, sitä nimeä, mikä hänellä oli ennen avioliittoa*, ja miehensä nimeä niin yhdistettyinä, että hänen nimensä käy miehen nimen edellä.

76 §.

Jos puoliset välien rikkoutumisen vuoksi ovat asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta, olkoon kumpaisellakin *puolisolla* oikeus saada avioero. (*Poist.*)

Milloin erillään asuminen johtuu siitä, että puoliso vastoin toisen puolison tahtoa

pätevättä syyttä karttaa yhteiselämää, olkoon toisella puolisollla oikeus avioeroon, kun yksi vuosi on kulunut yhteiselämän lopettamisesta.

84 §.

Kun avioliitto tuomiolla puretaan, tulee vaimon ottaa itselleen *joko* se sukunimi, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan, *taikka, jos hän on aikaisemmin ollut naimisissa, se nimi, mikä hänellä oli ennen avioliittoa*, elleivät puoliset sovi siitä, että hän edelleen käyttää miehen nimeä, ja ennen tuomion antamista ilmoita siitä oikeudelle taikka oikeus, katsoen siihen, että vaimo on syytön purkautumiseen ja hänelle olisi haittaa nimen muuttamisesta, taikka muuten erityisistä syistä, hänen pyynnöstään myönnä hänelle sellaista oikeutta.

Marraskuun 9 päivänä 1868 annetun konkurssisäännön muuttamista koskevan lain johtolause.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten marraskuun 9 päivänä 1868 an-

netun konkurssisäännön 10, 42, 46, 47 ja 54 (poist.) § näin kuuluviksi.

Eriävän mielipiteeni *perusteluiksi* saan esittää seuraavaa:

Avioliittolain 55 §:n poistaminen.

Avioliittolain 52 §:n 2 momentin mukaan vastaavat puoliset kumpikin omasta ja toisensa puolesta velasta, jonka jompikumpi puoliso on tehnyt perheen elatusta varten. Perheen elatukseen luetaan, niinkuin 46 §:n 2 momentista näkyy, mitä yhteistä taloutta ja lasten kasvatusta varten sekä kumpaisenkin puolison erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi tarvitaan. Esilläolevassa pykälässä on kuitenkin ehdotettu, että vaimon vastuu mainitunlaisesta velasta olisi rajoitettava siten, ettei hän avioliiton purkaututtua olisi velvollinen sellaisella omaisuudella, minkä hän purkautumisen jälkeen on työllään ansainnut, vastaamaan muusta avioliiton aikana syntyneestä velasta kuin siitä, mikä on tehty hänen erityisten tarpeittensa tyydyttämiseksi. Tätä rajoitusta on perusteltu sillä, että yhteiskunnan etu ja kohtuus vaatisi, että vaimo avioliiton purkaututtua miehen kuoleman tai avioeron johdosta saisi käyttää työansionsa sellaisenaan omaksi ja lastensa elatukseksi. Niin hyvä tarkoitus kuin tällä säännöksellä onkin, olisi sen hyväksyminen erittäin arveluttavaa. Sikäli kuin leski tai eronnut vaimo tarvitsee avustusta omaksi ja omaistensa toimeentuloksi, tulee yhteiskunnan antaa hänelle avustusta, mutta tämä ei saa tapahtua yksityisen velkojan kustannuksella. Jos velkoja itse on vähissä varoissa, niinkuin esim. milloin tavaroita on otettu velaksi pienen liikkeen harjoittajalta, voi säännös sitäpaitsi johtaa suorastaan päinvastaiseen tulokseen kuin mitä sillä on tarkoitettu. Säännöksessä edellytetään vielä, että perheen toimeentulo on ollut pääasialli-

sesti miehen työansioista riippuva. Niin ei kuitenkaan aina ole asianlaita. Kun tähän kaikkeen tulee lisäksi, että sellaiset poikkeussäännökset kuin kysymyksessäoleva ovat omiaan heikentämään naimisissa olevain henkilöiden luottomahdollisuuksia, on pykälä mielestäni laista poistettava.

32 §. Tämän pykälän mukaan ei nainen, joka on aikaisemmin ollut naimisissa ja käyttä edellisen miehensä nimeä, saisi enää uusiin naimisiin mentyään käyttää tätä nimeä uuden miehen nimeen yhdistettynä, vaan olisi hänen, jos hän tahtois käyttää sellaista yhdysnimeä, otettava takaisin „tyttönimensä”. Koska nainen on voinut tehdä nimensä tunnetuksi sinä aikana, jona hän on käyttänyt edellisen miehensä nimeä, tuntuu kohtuuttomalta vaatia, että hänen on tämä nimi uhrattava. Naisen, joka on aikaisemmin ollut naimisissa, pitäisi senvuoksi sallia ottaa uuden nimensä yhdysosaksi joko se nimi, jota hän on viimeksi käyttänyt, taikka tyttönimensä.

76 §. Tämän pykälän ensimmäisessä momentissa säädetään säännöksi, että jos puoliset välien rikkoutumisen vuoksi ovat asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta, kumpaisellakin puolisollla on oikeus saada avioero. Tästä hyvin perustellusta ja selvästä säännöksestä tehdään kuitenkin saman momentin toisessa lauseessa poikkeus sikäli, että se puolisoista, joka „pääasiallisesti” on syyppää yhteiselämän lopettamiseen, ei ole oikeutettu saamaan kysymyksessäolevalla perusteella avioeroa. Koska tuomioistuimen on varsin vaikeata yksityisessä tapauksessa ratkaista, kumpiko riitelevistä puolisoista on eroon enemmän syyllinen kuin toinen, ja säännös ainoastaan antaisi aihetta erittäin kiusalliseen todisteluun puolisoitten käyttäytymisestä avioliiton aikana, on kysymyksessäolevaa poikkeussäännöstä vältettävä. Sen, että puolisoitten yhteiselämä on välien rikkoutumisen vuoksi ollut kaksi vuotta katkenneena, tulee sellaisenaan kaikissa olosuhteissa olla riittävä aihe avioliiton lopulliseen purkamis-

seen. Momentin toinen lause on senvuoksi mielestäni poistettava.

84 §. Viitaten siihen, mitä edellä 32 §:n kohdalla olen lausunut, olen sitä mieltä, että vaimoa, joka on aikaisemmin ollut naimisissa, ei hänen erotessaan myöhemmästä miehestä ole velvoitettava ottamaan takaisin tyttönimeänsä, vaan että hänet on oikeutettava ottamaan joko tämä nimi taikka se nimi, joka hänellä oli ennen viimeksi purkautunutta avioliittoa. Lakiehdotuksen määräysten hyväksyminen valiokunnan enemmistön omaksumassa muodossa olisi ilmeinen taka-askel niistä säännöksistä, jotka nykyisin ovat asiasta voimassa. (Kts. joulukuun 23 päivänä 1920 sukunimestä annetun lain 14 §.)

Konkurssisäännön muuttamista koskevan lain 85 §:n poistaminen.

Pykälän 1 momenttiin, sellaisena kuin se

Helsingissä, marraskuun 14 päivänä 1928.

Knut Molin.

Allekirjoittaneet yhtyvät edelläolevaan vastalauseeseen, paitsi mikäli se koskee 76 §:n 1 mom. toista lausetta.

Helsingissä kuin yllä.

Gunnar Sahlstein.

Otto Jacobsson.

III.

Hallituksen esityksen III osan 15 §:ään (valiokunnan mietinnön 76 §) nähden on valiokunta omaksunut saman periaatteen kuin hallituskin, jonka mukaan lakiin on sisällytettävä erityinen määräaika siitä, kuinka kauan aviopuolisoiden on välien rikkoutumisen vuoksi asuttava erillään, ennenkuin näille voidaan myöntää avioero. Tällaista määräaika tahdottanee lakiin puoltaa sillä perusteella, että sen aikana aviopuolisilla olisi mahdollisuus sovittella

nyt on voimassa, on lisätty säännös, jonka mukaan nainen, joka on naimisissa ja jonka omaisuus on luovutettu konkurssiin, ei olisi oleva velvollinen konkurssin jälkeen työllään saadulla omaisuudella vastaamaan sitä ennen avioliiton aikana yhteistä taloutta tai lasten kasvatusta varten taikka miehen erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi tehdystä velasta. Tämä säännös on tarkoitettu täydentämään edellämainittua, avioliittolain 55 §:ään sisältyvää säännöstä, joka kuitenkin minun mielestäni edellä esitetyistä syistä on poistettava; ja senvuoksi on myöskin nyt kysymyksessäoleva säännös poistettava. Kun muuta asiallista muutosta pykälään sen nykyisessä muodossa ei ole ehdotettu, on pykälä siis kokonaan lakiehdotuksesta poistettava. — Tästä on aiheutunut lain johtolauseen muuttaminen.

asiansa ja näin välttää avioero. Mainitunlaisella sovitteluun varatulla määräajalla lienee kuitenkin vain teoreettinen merkitys, mutta ei käytännöllinen. Käytännössä järjestyyneet asiat niin, ettei määrätty sovittelu-aika vähennä avioeroja. Jos kerran aviopuolisoiden keskeiset suhteet on muodostuneet niin ristiriitaisiksi, että heidän on mahdollon jatkaa edes asumusyhteyttä, ei sellaisia suhteita korjata sillä, että aviopuolisot pakotetaan erillään asumista jatkamaan

aina kahden vuoden ajan, ennenkuin heille voidaan myöntää täydellinen avioero. Tällaisten holhoussäädösten sisällyttäminen lakiin on katsottava tarpeettomaksi. Henkilöt, joiden sallitaan solmia avioliitto, on katsottava omaksuvan kyllin paljon harkintakykyä järjestäessään vastaisiakin suhteitaan ja siis voivan päättää, minkä ajan kuluu erillään asumisen alkamisesta tahottavat saada avioeron.

Samaan pykälään sisältyy myös määräys siitä, että milloin toinen aviopuolisoista katsotaan pääasiallisesti syypääksi yhteiselämän lopettamiseen, niin hänen vaatimuksesta ei oikeus tuomitseisi avioeroon ilman erikoisen painavia syitä. Tällaisen määräyksen noudattaminen muodostuu käytännössä hankalaksi. Sillä saatetaan oikeusistuimet pulmalliseen asemaan ottaessaan selvän siitä, kumpiko asianomaisista puolisoista on katsottava pääasialliseksi erimieli-

syyden aiheuttajaksi. Sitä paitsi ne ovat luonteeltaan sellaisia seikkoja, joiden esillevetäminen ja niiden käsitteleminen oikeusistuimissa ei moraliseltakaan kannalta katsottuna pitäisi olla suositeltavissa. Kun sanotunlaisella säädöksellä, vaikkapa sen avulla saataisiin joissakin tapauksissa selvitettyä pääasiallinen syyllinenkin tapahtuneeseen välien rikkoutumiseen, ei ole asiallista merkitystä avioliittojen purkamisen estämiseksi, niin olisi se tarpeettomana poistettava laista.

Edellä viitattuihin seikkoihin nojaten ehdotan,

että valiokunnan mietinnön 76 § saa seuraavan sanamuodon:

Jos puoliset välien rikkoutumisen vuoksi ovat asuneet erillään, olkoon kumpaisellakin oikeus saada avioero.

Helsingissä, marraskuun 14 p:nä 1928.

Emil J. Tabell.

IV.

Avioliittolakiehdotuksen eräät säännökset lakivaliokunnan enemmistön hyväksymässä muodossa eivät meitä tyydytä. Ehdotamme sentähden lakiehdotukseen seuraavat muutokset:

16 § (esityksen I osan 17 §). Avioliiton päättämistä koskeva osa lakiehdotuksessa rakentuu sille meidänkin hyväksymällemme periaatteelle, että rotuhygienisistä syistä on enemmän kuin voimassa olevassa laissa asetettava esteitä avioliittoon pääsemiselle. Tämän mukaisesti on avioliittoon pääsemisen oikeutta lakiehdotuksessa huomattavasti rajoitettu varsinkin sellaisten henkilöiden suhteen, joilla on pahoja, periytyviä tauteja tai muita sellaisia vikoja, jotka aiheuttavat, että mahdollisesti syntyvät jälkeläiset ovat

ala-arvoisia. Selvittely esteettömyydestä avioliittoon on määritelty lakiehdotuksen 16 §:ssä. Se sanamuoto, jonka valiokunnan enemmistö on pykälälle hyväksynyt, ei kuitenkaan mielestämme anna varmoja takeita siitä, että esteettömyys avioliittoon aina tulisi selvitettyksi täysin vakavasti ja luotettavasti. Ensiksikin on valiokunta pykälän toisesta momentista poistanut sanat „kunnian ja omantunnon kautta”. Ne olisivat mielestämme siihen palautettavat, koska juuri näillä sanoilla tehostetaan kirjallisen vakuutuksen ja avioliittoon menemisen vakavaa luonnetta. — Pykälä on myös puutteellinen siinä suhteessa, että se jättää kihlakumppanin oman harkinnan varaan hänessä ilmenevän kaatumataudin laadun mää-

räämisen ja sukupuolitaudin nimen sekä tarttuvaisuusasteen toteamisen. Sellainen tehtävä saattaa kuitenkin olla useimmissa tapauksissa maallikolle vaikeata ehkä mahdotontakin ja johtaisi helposti väärrien tietojen antamiseen. Tämän estämiseksi olisi pykälään mielestämme otettava säännös, jossa määrättäisiin, että silloin kun kihlakumppanin kirjallisesta vakuutuksesta ilmenee tai muuten voidaan olettaa kaatumataudin tai sukupuolitaudin olemassaolo hänen on kuulutusviranomaiselle esitettävä lääkärin lausunto taudista ja sen laadusta. — Myös olisi epämiellyttävien yllätysten estämiseksi ja että avioliittoon aikovaiset alunpitäen saataisiin toimimaan täysin avoimesti toisiansa kohtaan, pykälään otettava määräys siitäkkin, että kummankin kihlakumppanin on ennen kuulutukseen panoa saatettava toistensa tietoon oman kirjallisen vakuutuksensa sisältö.

Ehdotamme siis,

että 16 § saisi seuraavan sanamuodon:

16 §.

1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä. Kämpaisenkin kihlakumppanin on myöskin annettava kuulutusviranomaiselle kirjoitus, jossa hän kunnian ja omantunnon kautta vakuuttaa, etteivät kihlakumppanit ole keskenään sellaisessa sukulaisuudessa tai lankoudessa, jossa avioliitto on kielletty ja ettei hän sairasta sellaista tautia, joka on avioliiton esteenä, sekä ilmoittaa, onko hän aikaisemmin mennyt avioliittoon. *Kuulutusviranomaisen on todettava ennen kuulutuksen antamista, että kirjoitus on saatettu toisen kihlakumppanin tietoon. Milloin kirjoituksesta ilmenee tai muuten voidaan olettaa kaatumataudin tai sukupuolitaudin olemassaolo, on kuulutusviranomaiselle lisäksi esitettävä lääkärintodistus taudin laadusta.*

3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.

32 § (esityksen II osan 3 §). Aviopuolisoiden oikeussuhteita koskeva osa, johon 32 § kuuluu, on uudessa avioliittolaki ehdotuksessa pitkien esitöiden aikana ja onnistunutta skandinaavista vastaavaa lainsäädäntöä esikuvana käyttäen kiteytyneet mielestämme jotenkin tyydyttävään muotoon. Puolisoiden väliset oikeussuhteet ovat siinä yleensä rakennetut miehen ja naisen tasa-arvoisuuden periaatteelle. Lakiehdotuksen 32 §:ssä on kuitenkin tästä oikeaksi tunnustetusta ja muuten koko ehdotuksen läpi kulkevasta periaatteesta huomattavasti poikettu ja tehty se mielestämme aivan tarpeettomasti ja vaimon oikeutta vahingoittaen. Mainittu pykälä sisältää säännöksen aviovaimon sukunimestä. Sellaisena kuin valiokunta on pykälän hyväksynyt, tulisi kyllä laillistutetuksi käytännössä vakiintunut tapa, että vaimo saa avioliittoon mennessään miehensä sukunimen. Tästä yleisestä säännöstä sallittaisiin nykyisin käytännössä olevista poikkeustapauksista vain se muoto, että vaimo saisi käyttää omaa nimeänsä miehensä nimen kanssa niin yhdistettynä, että hänen nimensä käy miehen nimen edellä, ehdolla, että hän siitä ennen vihkimistä ilmoittaa sille, joka vihkimisen toimittaa. Sen sijaan toista varsinkin Itä-Suomessa esiintyvää poikkeustapausta, että vaimo saisi avioliittoon mentyensä käyttää yksinomaan omaa sukunimeänsä, ei sanottuun pykälään ole otettu. Näin ahtaaksi muodostettuna pykälä tietää taka-askelta nykyisestä tavasta, samalla kuin se myös aiheettomasti syrjäyttää miehen ja naisen tasa-arvoisuusperiaatetta sekä tekee väkivaltaa käytännöllisen elämän tarpeille. Nainen, varsinkin jos hän menee naimisiin myöhemmällä iällä, saattaa olla huomattu tehtailija, liikemies, pankinjohtaja, tilanomistaja, asianajaja j. n. e. Hänellä voi olla asiasuhteita sekä koti- että ulkomaiden raha- ja liikelaitosten kanssa. Syntyisi ilmeistä sekaannusta, jos hän yhtäkkiä alkaisi esiintyä uudella nimellä, josta ei edes ole

ollut edeltäpäin mitään ilmoitusta virallisissa lehdissä, niinkuin sukunimen muutoksesta muuten on säädetty. Tällaista joissakin tapauksissa asiain hoitoa vaikeuttavaa ja käytännössä esiintyvää tapaa syrjäyttävää sekä tasa-arvoisuusperiaatetta loukkavaa muotoa ei olisi pykälälle annettava, vaan olisi siihen sisällytettävä vielä toinen poikkeussäännös, jonka mukaan vaimo avioliittoon mentyään saisi käyttää yksinomaan omaa nimeänsä, jos hän siitä tekee ilmoituksen ennen vihkimistä sille, joka vihkimisen toimittaa. Edelläsanotun perusteella ehdotammekin,

että 32 § saisi seuraavan sanamuodon:

32 §.

Vaimo saa avioliittoon mennessään miehensä sukunimen; käyttäköön kuitenkin, jos hän tahtoo ja ennen vihkimistä siitä vihkiäjälle ilmoittaa, sitä nimeä, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan, *joko yksin tai* miehensä nimen kanssa niin yhdistettynä, että hänen nimensä käy miehen nimen edellä.

84 § (esityksen III osan 24 §). Kun aviovaimon sukunimestä ehdotetaan säädettäväksi uudessa avioliittolaissa, vaatii meidänkin mielestämme johdonmukaisuus, että myös eronneen vaimon sukunimestä säädetään tässä laissa. Sellaisen säännöksen onkin valiokunnan enemmistö hyväksynyt lakiin otettavaksi. Kysymyksessä olevan pykälän sanamuoto ei kuitenkaan meitä tyydytä. Se on laadittu tarpeettoman monimutkaiseksi verrattuna ulkomaisiin vastaaviin säännöksiin samasta asiasta. Lisäksi se rajoittaa jotenkin ankarasti eronneen vaimon valintavaltaa sukunimiasiassa. Emme näe mitään pakottavaa syytä tällaiseen, vaan pikemminkin mielestämme liiat rajoitukset saattavat johtaa kohtuuttomuuksiin. Ruotsin laissa onkin eronneelle vaimolle jä-

tetty täysi vapaus käyttää joko miehensä nimeä tai sitä nimeä, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan. Me emme pidä välttämättömänä mennä aivan yhtä pitkälle, vaan jättäisimme eräissä tapauksissa tuomioistuimen harkittavaksi, kumpaa nimeä eronneen vaimon tulee käyttää. Ehdotamme näin ollen,

että pykälä saisi seuraavan sanamuodon:

84 §.

Kun avioliitto tuomiolla puretaan, käyttököön vaimo sitä sukunimeä, mikä hänellä oli naimattomana ollessaan *tahi pitäköön miehensä nimen, ellei oikeus miehen pyynnöstä ja erikoisen painavista syistä sellaista oikeutta häneltä kiellä.*

Sovittelu (Esityksen V osan 1, 2, 3, 4 ja 5 §). Hallituksen esitykseen on m. m. otettu säännöksiä puolisoitten välisen riitaisuuksien sovittelusta ennen niiden vireillepanoa tuomioistuimessa. Nämä säännökset on valiokunta poistanut. Valiokunnassa perusteltiin poistamispäätöstä pääasiassa sillä, että soviteltaviksi ehdotettujen asiain ala on liian laaja ja ettei hallituksen esityksen mukainen sanamuoto antanut varmuutta siitä, että sovittelija aina olisi saatavissa. Valiokunnan joihinkin muistutuksiin mahdollisesti on aihetta, mutta ne koskevat siltäkin vain lain kirjoittamistapaa. Tällaisista syistä ei mielestämme olisi kokonaan luovuttava sovittelusta. Sillä varmaa on, että jos erimielisyyksiin joutuneet puolisot saavat kolmannen henkilön ymmärtäväisellä johdolla tarkastella syntyneen erimielisyyden syitä ja seurauksia, he useassa tapauksessa pääsevät sovintoon ja voivat jälleen luottamuksellisesti työskennellä perheensä ja toistensa hyväksi. Sen sijaan, jos riitaisuudet ilman edelläkäypää sovittelua joutuvat tuomioistuimessa käsiteltäviksi, on lähellä väära, että sopu ja luottamussuhde lopullisesti järkkyy puolisoitten kesken ja erimielisyys

johtaa erilleenasumiseen ja avioeroon, mikä taas varsinkin lasten edun kannalta katsoen olisi valitettavaa. Myös olisi sovitteluasteen poistamisesta sekin epäkohta, että puolisoiden väliset vähäpätöiset riitaisuudet tulisivat lisäämään oikeudenkäyntien lukua ja aiheuttamaan puolisoille kustannuksia. Kaikkien tällaisten vahingollisten seurausten estämiseksi olisi mielestämme uuteen avioliittolakiin välttämättömästi otettava säännökset, joissa määrättäisiin puolisojen väliset erimielisyydet sovittelun alaisiksi ennen niiden vireillepanoa tuomioistuimessa. Kuitenkin niiden haittojen poistamiseksi, joita valiokunnassa on esitetty, ja samoin korkeimman oikeuden huomautuksia varten ottaen olisi sovitteltaviksi joutuvien asiain ala rajoitettava ainoastaan elatusvelvollisuudesta johtuviin riitaisuuksiin ja sellaisiin perheoikeudellista laatua oleviin erimielisyyksiin, joista puhutaan lakiehdotuksen 63 ja 64 §:ssä. Samoin olisi lakiin otettava säännös kunnallisesta sovittelijasta, jotta olisi varmuus siitäkin, että sovittelija on aina saatavissa. Sovittelua koskeva luku tulisi silloin sisältämään jotenkin samaa, mitä Ruotsin uudessa aviokaareissa on säädetty ja missä nämä säännökset on käytännössä huomattu tarpeellisiksi ja hyvin onnistuneiksi. Yksinomaan Tukholman kaupungissa sovitellaan vuosittain monia satoja puolisojen välisiä riitaisuuksia. Ehdotamme siis,

että sovittelua koskevat säännökset otettaisiin lakiin seuraavassa muodossa:

1 Luku.

Sovittelu.

108 § (Esityksen V osan 1 §).

Jos syntyy riita asioista, joista puhutaan 48, 49, 63 ja 64 §:ssä, älköön sellaista asiaa otettako oikeudessa käsiteltäväksi, ellei näytetä, että se on ollut sovittelun alaisena.

109 § (Esityksen V osan 3 §).

Sovittelijaksi pyytäköön puoliso (*poist.*) holhouslautakunnan puheenjohtajaa taikka henkilöä, jonka tuomari tai oikeuden puheenjohtaja puolison pyynnöstä on sovittelijaksi määrännyt *taikka henkilöä, joka 110 §:n mukaan on määrätty siinä kunnassa, jossa puolisoilla tai toisella heistä on kotipaikka, olemaan sovittelijana puolisojen välisissä riitaisuuksissa.*

Älköön kukaan *muu kuin se, joka on kunnan valitsema*, olko velvollinen toimimaan sovittelijana.

110 §.

Jos kunta on päättänyt, että kunnassa tulee olla aviopuolisojen välisten riitaisuuksien sovittelijoita tai jos muuten tällainen sovittelija näyttää olevan tarpeen vaatima, on maalla kunnallislautakunnan ja kaupungissa maistraatin, sekä sellaisessa kaupungissa, missä ei ole maistraattia, kaupungin hallituksen, määrättävä sovittelijoiksi vähintään kaksi henkilöä, toinen mies ja toinen nainen. Sovittelija määrätään kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Jos sovittelija kuolee tai muuten eroaa ennen kuin se aika, jona hänen tuli olla sovittelijana, on mennyt umpeen, valittakoon jäljellä olevaksi ajaksi uusi sovittelija hänen sijaansa.

111 § (Esityksen V osan 4 §).

Sovittelija kutsukoon puoliset saapumaan eteensä sekä koettakoon, otettuaan sopivalla tavalla selon riidan aiheesta, saada puoliset sopimaan.

Puolisoa älköön asiamies edustako sovittelutilaisuudessa.

112 § (Esityksen V osan 5 §).

Jos sovittelua ei voi tapahtua senvuoksi, että puoliso on mielisairas tai muuten pahoin sairaana, älköön tämän luvun määräyksiä sovellettako. Sama olkoon laki, milloin sovittelu ei suuritta vaikeuksista voi tapahtua tai siitä johtuisi kustannuksia,

jotka ovat asian laatuun katsoen ilmeisesti kohtuuttomat.

Näiden pykälien hyväksymisestä seuraa, että seuraavien pykälien järjestysnumerot muuttuvat.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 1928.

Mandi Hannula.
Anna Haverinen.

Kaino W. Oksanen.
Aino Luostarinen.

Edelliseen yhdymme mikäli se koskee sovittelua koskevia säännöksiä.

Leo Gummerus.

Eero Nurmesniemi.

V.

Mielestäni ei ole esitetty riittäviä perusteita naisen naimaiän korottamiseen nykyisestä 17 vuodesta 18 vuoteen, sillä naisen ruumiillinen ja henkinen kypsyys 17 ja 18 vuotta täyttäneiden naisten välillä on jokseenkin vähäinen, jopa usein kyseenalainen, joten, jos tämä kypsyysnäkökohta olisi määräävänä, naisen naimaikää olisi melkoisesti korotettava. Kun naisen naimaiän korottaminen kuitenkin on omiaan lisäämään tila-

päisiä sukupuolisuhteita ja myöskin aviottomien lasten lukua sekä vähentämään avioliittojen lukumäärää, niin ei ole perusteltua syytä naisen naimaiän korottamiseen. Ehdotan senvuoksi,

että lakiehdotuksen 2 §:ssä sana „kahdeksantoista” muutettaisiin sanaksi „seitsemäntoista”.

Helsingissä marraskuun 14 päivänä 1928.

F. J. Leino.

Edelläolevaan vastalauseeseen yhdymme:

Atte J. Muhonen.

Ville Komu.

Leo Gummerus.